

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**EINDRAPPORT BESTANDSOPNAME
KWALITEIT KINDEROPVANG CARIBISCH NEDERLAND**

Utrecht, januari 2023

Voorwoord

De Inspectie van het Onderwijs kreeg in 2021 de taak om toezicht te houden op de kwaliteit van de kinderopvang op Bonaire, St. Eustatius en Saba (hierna: Caribisch Nederland). Het toezicht startte daarom in juni 2021 met een eerste meting (bestandsopname) van de kwaliteit van de dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang.

Het rapport dat voor u ligt, beschrijft het resultaat van de bestandsopname per eind 2022. De onderzoeken zijn uitgevoerd op alle locaties voor kinderopvang met een exploitatievergunning. Dit zijn in totaal 68 locaties voor dagopvang, buitenschoolse opvang of gastouderopvang. Voor deze bestandsopname ontwikkelden we een waarderingskader, dat is gebaseerd op de eilandsverordening.

Veel kinderen in Caribisch Nederland gaan naar de kinderopvang. Maar liefst 59% maakt er gebruik van. Deze kinderen verdienen een fijne en veilige omgeving en de kans om zich te ontwikkelen naar hun mogelijkheden. Ik realiseer mij dat veel kinderen in Caribisch Nederland opgroeien in een sociaaleconomisch ongunstige situatie. Ouders werken veelal fulltime om in de stijgende kosten van levensonderhoud te kunnen voorzien. Ik wil daarom graag het belang van goede kinderopvang, voor zowel het kind als de ouders, benadrukken.

De bestandsopname laat zien dat de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland verbeterd dient te worden. Als Inspectie van het Onderwijs zien we bij alle betrokkenen gedrevenheid en inzet om de kwaliteit van de kinderopvang te verhogen. Tegelijkertijd valt op dat de houders en beroepskrachten in de kinderopvang in Caribisch Nederland, aan het begin staan van een proces om de kwaliteit stap voor stap te verbeteren. Dit vraagt tijd, inzet en middelen.

Het realiseren van de beoogde kwaliteit kan de komende jaren niet zonder de voortdurende inzet van alle betrokkenen. We zien risico's en verschillen tussen locaties in kwaliteit, omvang en huisvesting. Voor sommige locaties zal het moeilijk worden om de beoogde kwaliteit te realiseren. Voor anderen zal het langer duren om de gevraagde kwaliteit te behalen. De vraagstukken zijn complex. Toch willen we iedere locatie aanmoedigen om het einddoel voor ogen te houden. Blijf gaan voor kwalitatief goede kinderopvang, houd goede moed, ga met elkaar in gesprek, neem een kijkje in elkaars keuken en vooral: leer van elkaar.

Zoals genoemd vragen de benodigde kwaliteitsverbeteringen, naast tijd en inzet van de eilanden, ook middelen en ondersteuning. We vragen de minister de komende jaren extra inzet te blijven houden voor het op orde brengen van de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland.

Nu de bestandsopname is afgerond, treedt het reguliere toezicht in werking. De inspectie gaat jaarlijks na of de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland voldoende is. Zodra de Wet kinderopvang Bonaire, St. Eustatius en Saba in werking treedt, zal ook het onderzoeks- en waarderingskader worden bijgesteld.

Inspecteur-generaal van het Onderwijs,
Alida Oppers

INHOUD

Voorwoord 2

Samenvatting 4

1 Inleiding 7

1.1 Achtergrond 7

1.2 Bestandsopname van de kwaliteit van kinderopvang in Caribisch Nederland 7

1.3 Kinderopvang in Caribisch Nederland 8

1.4 Leeswijzer 10

2 Het toezicht op kinderopvang in Caribisch Nederland 11

2.1 De werkwijze in het toezicht tot de inwerkingtreding van de Wet KO-BES 11

2.2 Het concept waarderingskader 12

2.3 De werkwijze tijdens de bestandsopname 14

3 Kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland 16

3.1 Kwaliteit van de kinderopvang op de locaties 16

3.2 Eisen Administratie, Personeel en Accommodatie (EAPA) 17

3.3 Kinderopvangproces (KP) 25

3.4 Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK) 31

3.5 Sturen, Kwaliteitszorg en Ambitie (SKA) 37

4 Conclusies en aanbevelingen 41

4.1 Conclusies 41

4.2 Aanbevelingen 43

5 Vooruitblik 47

Bijlage 1 Totaaloverzicht uitkomsten 48

Colofon 57

Samenvatting

Dit rapport beschrijft de uitkomsten van de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland. Dit is de eerste meting (bestandsopname) van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) van de kwaliteit op alle 68 locaties voor dagopvang¹, buitenschoolse opvang en gastouderopvang op Bonaire, St. Eustatius en Saba. Het aantal kinderopvanglocaties verschilt per eiland: op Bonaire zijn er 58 locaties, op St. Eustatius 8 en op Saba 2. Van de bijna 4000 kinderen (0-12 jaar) op de eilanden maakt 59% gebruik van de kinderopvang, veelal dagelijks. Zij verdienen kinderopvang van goede kwaliteit.

We hebben onderzocht:

- of de kinderopvang voldoet aan de eisen op het gebied van administratie, personeel en accommodatie;
- of kinderen voldoende worden gestimuleerd in hun ontwikkeling;
- of het veilig en gezond is voor kinderen en;
- of de leiding van de kinderopvang stuur op het verbeteren van de kwaliteit.

De bestandsopname geeft tevens inzicht in de context van de eilanden en de soms complexe omstandigheden waarin de houders en beroepskrachten proberen te voldoen aan de eisen die aan de kinderopvang worden gesteld.

Achtergrond en werkwijze bestandsopname

De inspectie werd in 2020 door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gevraagd om het toezicht op de kinderopvang in Caribisch Nederland in te richten en een bestandsopname uit te voeren. We ontwikkelden een waarderingskader, dat bestaat uit 4 kwaliteitsgebieden en 12 standaarden. Daarbij is onder meer uitgegaan van de eisen die de eilandsverordening stelt. We gaven in het kader aan welke eisen voor welk type kinderopvang van toepassing waren. In de periode juni 2021 tot september 2022 onderzocht de inspectie – samen met de lokale inspectie op de eilanden – de 30 locaties voor dagopvang, 34 locaties voor buitenschoolse opvang en 4 locaties voor gastouderopvang. Het gaat om alle kinderopvanglocaties die op dat moment beschikten over een exploitatievergunning. Vervolgens werden alle locaties beoordeeld. Zij kregen een rapport met de uitkomsten van het onderzoek. Waar nodig maakten we herstelafspraken. In dit rapport beschrijven we de uitkomsten van de onderzoeken bij de dagopvang, de buitenschoolse opvang en de gastouderopvang (indien van toepassing). We maken, vanwege het kleine aantal locaties op St. Eustatius en Saba, geen vergelijking tussen de eilanden. In bijlage 1 van dit rapport zijn de uitkomsten te vinden van de locaties op Bonaire en, gecombineerd, de uitkomsten van de onderzoeken op St. Eustatius en Saba.

Uitkomsten per kwaliteitsgebied

We lichten hierna de uitkomsten toe per kwaliteitsgebied.

1. Kwaliteitsgebied Eisen Administratie, Personeel en Accommodatie (EAPA)

De locaties die we onderzochten, kregen van het openbaar lichaam op het betreffende eiland bijna allemaal een exploitatievergunning onder voorwaarden. Dit betekent dat zij bij de aanvraag van de vergunning nog niet voldeden aan alle eisen uit de eilandsverordening. Ten aanzien van sommige eisen, zoals het vereiste

¹ In dit rapport spreken we over dagopvang of kinderdagverblijf waar het gaat om kinderopvang voor kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar.

opleidingsniveau van de beroepskrachten, krijgen houders uitstel om aan de eisen te voldoen (de zogenoemde *grace periods*). Veel beroepskrachten volgen op dit moment een mbo-opleiding. Dit is een positieve ontwikkeling, die de kwaliteit van de kinderopvang ten goede komt. We zijn ook positief over de stabiliteit van de opvang. Het lukt de locaties – ondanks de uitdagingen omtrent personeel – meestal te zorgen voor vaste gezichten voor de groepen.

Naast de bovengenoemde positieve punten zien we in dit kwaliteitsgebied ook risico's. Zo is het vinden en behouden van voldoende en goed opgeleid personeel op de eilanden een probleem. Specifiek bij de kinderdagverblijven is het aantal beroepskrachten een punt van zorg. Dit kan leiden tot stagnatie in de kwaliteitsontwikkeling.

Bovendien constateren we dat op te veel locaties (enkele of alle) Verklaringen Omtrent het Gedrag (VOG's) ontbreken of niet actueel zijn. Dit moet direct worden opgepakt door de houders. We maakten daarom afspraken met een korte hersteltermijn en deelden deze informatie met de openbare lichamen. Ook signaleren we dat er op veel locaties geen volwassene is, die is gekwalificeerd voor het verlenen van eerste hulp aan kinderen. Dit vraagt eveneens om snelle verbetering. Tot slot zien we dat de binnen- en buitenruimte op een meerderheid van de locaties niet voldoet aan de eis van 3 m² per kind. Kinderen hebben te weinig ruimte om te spelen en te bewegen, wat hun ontwikkeling kan belemmeren.

2. Kwaliteitsgebied Kinderopvangproces (KP)

Op bijna alle locaties zijn we positief over het pedagogisch handelen van de beroepskrachten. De kinderen die we zagen, zijn actief bezig en betrokken bij het spel.

Verder zien we in dit kwaliteitsgebied veel mogelijkheden voor verbetering. We beoordelen het aanbod voor kinderen op de 4 ontwikkelingsgebieden (taal, rekenen, sociaal-emotioneel en motorisch) op meer dan de helft van de locaties als verbeterpunt. Het volgen van de ontwikkeling van de kinderen gebeurt niet met een observatie-instrument.

Ook het educatief handelen van de beroepskrachten vraagt verbetering. Het gericht stimuleren van de ontwikkeling van de kinderen, bijvoorbeeld door bewuste interactie, zien we nog te weinig. Dat geldt ook voor het afstemmen van het aanbod en het handelen op de verschillen tussen kinderen. We merkten op dat locaties vaak contacten hebben met ouders – bijvoorbeeld bij het halen en brengen van een kind – maar dat er geen sprake is van gericht ouderbeleid. Hoewel we op sommige locaties mooie voorbeelden zagen van het uitwisselen van informatie over een kind, ontbreekt veelal een (warme) overdracht naar het basisonderwijs en de buitenschoolse opvang.

3. Kwaliteitsgebied Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK)

We constateren dat de kinderen op een meerderheid van de locaties dagelijks gezonde voeding krijgen. Ook zijn we positief over het pedagogisch klimaat. De beroepskrachten gaan op de meeste locaties op een sensitieve en responsieve manier met de kinderen om. Ze stellen grenzen en bieden structuur.

Tegelijkertijd zien we in dit kwaliteitsgebied enkele risico's. Zo heeft het merendeel van de locaties geen 'stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling' opgesteld. Ook het veiligheids- en gezondheidsbeleid ontbreekt op het merendeel

van de locaties. We zien bij meer dan de helft van de locaties dat bepaalde onderdelen ontbreken, of dat het (beleids-)plan nog niet is besproken met het personeel. Op een deel van de locaties zien we dat niet altijd een tweede volwassene meekijkt of meeluistert (vierogenprincipe). Dit dient op korte termijn te worden verbeterd. Daar waar locaties niet voldoen, gaven we herstelopdrachten die we met de openbare lichamen hebben gedeeld.

4. Kwaliteitsgebied Sturen, Kwaliteitszorg en Ambitie (SKA)

In totaal heeft minder dan de helft van de locaties een pedagogisch beleidsplan opgesteld dat voldoet aan de eisen. Meerdere houders geven aan dat zij hulp nodig hebben bij het opstellen hiervan; zij kunnen daarvoor nu nergens terecht. Het gericht sturen op het verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang staat bij de meeste locaties nog aan het begin. Van een kwaliteitszorgcyclus (plannen, uitvoeren, borgen, evalueren) is nog geen sprake. Wel is er een grote bereidheid de eigen kennis en vaardigheden te vergroten om de kwaliteit te verbeteren.

Aanbevelingen

Om de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland te verhogen, zijn de komende jaren forse inspanningen nodig van alle betrokkenen.

We pleiten daarom met name voor:

- het snel op orde brengen van belangrijke veiligheids- en gezondheidseisen, zoals het stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling, de Verklaringen Omtrent het Gedrag en het vierogenprincipe;
- het continueren van het programma BES(t) 4 kids totdat het merendeel van de locaties voldoet aan de wettelijke eisen;
- waarborgen dat nieuwe locaties voldoen aan de eisen voordat een vergunning wordt afgegeven ('streng aan de poort');
- toereikende (financiële) ondersteuning van houders van de kinderopvang in Caribisch Nederland om de kwaliteit verder te kunnen verbeteren en personeel te behouden;
- specifieke aandacht voor huisvesting door de openbare lichamen zodat de kinderen worden opgevangen in huisvesting die aan de eisen voldoet;
- een continu opleidings- en scholingsaanbod voor beroepskrachten en houders;
- ondersteuning en coaching van beroepskrachten op de werkvloer.

Tot slot

De inzet vanuit het programma BES(t) 4 kids en de inspanningen van de houders en de beroepskrachten, zorgen voor grote ontwikkelingen in de kinderopvang in Caribisch Nederland. De komende jaren vraagt het verder verhogen van de kwaliteit van de kinderopvang continue inzet en betrokkenheid van alle betrokkenen. Het is in het belang van alle kinderen in Caribisch Nederland, dat zij door goede kinderopvang alle kansen krijgen om zich te ontwikkelen en daarmee een goede aansluiting op het basisonderwijs te realiseren.

Dit rapport is te downloaden van de website van de inspectie (www.onderwijsinspectie.nl).

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba (hierna: Caribisch Nederland) en de ministeries van SZW, OCW, Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), hebben in 2018 de gezamenlijke ambitie uitgesproken de kinderopvang in Caribisch Nederland te versterken. Om deze ambitie te realiseren is in 2019 het programma BES(t) 4 kids² ingericht. De focus van dit programma ligt op het creëren van een kwalitatief goede, veilige, toegankelijke en betaalbare kinderopvang in Caribisch Nederland. Met kinderopvang bedoelen we in dit rapport de dagopvang / het kinderdagverblijf (KDV) voor kinderen van 0-4 jaar, de buitenschoolse opvang (BSO) voor kinderen van 4-12 jaar en de gastouderopvang (GOO) voor kinderen van 0-12 jaar.³

Zicht op de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland was beperkt aanwezig. Daarom besloot de stuurgroep van BES(t) 4 kids begin 2020 dat er een bestandsopname (nulmeting) nodig was⁴. De Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) werd door de ministeries van OCW en SZW gevraagd om het toezicht op de kinderopvang onder verantwoordelijkheid van het Rijk uit te voeren. Een sterke wens van de 3 eilanden was dat verantwoordelijkheden en toezichtstaken zouden worden gedeeld met lokale partijen. Dit leidde tot samenwerking in het toezicht tussen de inspectie en (nieuw ingerichte) lokale inspecties op de 3 eilanden. De lokale inspectie voert het toezicht uit onder de verantwoordelijkheid van de Inspectie van het Onderwijs. Hiertoe stelde de inspectie een gezamenlijk concept-waarderingskader op, waarbij zij uitging van de lokale verordeningen. Dit gezamenlijk concept-waarderingskader geldt tot de inwerkingtreding van de Wet kinderopvang Bonaire, St. Eustatius en Saba (hierna: wet KO-BES). Dit zou per 1 januari 2024 moeten gebeuren. Vervolgens voerde de inspectie aan de hand van dit kader een bestandsopname uit waarmee de kwaliteit van de kinderopvang in beeld wordt gebracht.

Dit rapport geeft de uitkomsten weer van de bestandsopname van de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland (juni 2021 - september 2022).

1.2 Bestandsopname van de kwaliteit van kinderopvang in Caribisch Nederland

Een bestandsopname betekent het geven van een beeld van het hele 'bestand', in dit geval van de kwaliteit van de kinderopvang op locaties voor dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang op Bonaire, St. Eustatius en Saba. Daarbij gaat het om onderzoeken op locaties, die beschikken over een exploitatievergunning, afgegeven door de openbare lichamen. Een 'opname' wil zeggen, dat het een beeld geeft van de kwaliteit in een bepaalde periode. De bestandsopname is uitgevoerd tussen juni 2021 en eind september 2022. Alle

² Binnen het programma BES(t) 4 kids werken de openbare lichamen en de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) nauw samen om de verbeteringen in de kinderopvang te realiseren.

³ In de eilandsverordening wordt ook gesproken over het kindercentrum als naam voor de voorziening waar kinderopvang plaatsvindt, niet zijnde gastouderopvang.

⁴ Op de eilanden zijn in voorgaande jaren enkele onderzoeken geweest naar de kwaliteit van de kinderopvang op verschillende aspecten en uitgevoerd door verschillende organisaties, waaronder Ecorys en de lokale inspectie.

locaties (68)⁵ die tussen juni 2021 en juli 2022 over een exploitatievergunning beschikten, zijn onderzocht. De 4 locaties die in de periode juli - oktober 2022 een vergunning kregen van het openbaar lichaam, maken geen deel uit van deze bestandsopname.

Het rapport geeft oordelen over de aangetroffen kwaliteit op de onderzochte standaarden uit het nieuw ontwikkelde concept-waarderingskader kinderopvang Caribisch Nederland. Daarbij maken we een onderscheid tussen de dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang.

1.3 Kinderopvang in Caribisch Nederland

Bonaire, St. Eustatius en Saba hebben een lange traditie van kinderopvang. Meerdere kinderdagverblijven op de eilanden bestaan al tientallen jaren.

Tabel 1.3 Het aantal kleine, middelgrote en grote locaties; totalen, uitgesplitst naar type kinderopvang en per eiland (periode 1 juni 2021 - 1 september 2022)

		Aantal locaties Bonaire	Aantal locaties St. Eustatius	Aantal locaties Saba
KDV	Klein	8	2	0
	Middel	9	2	0
	Groot	7	1	1
	<i>Subtotaal</i>	<i>24</i>	<i>5</i>	<i>1</i>
BSO	Klein	7	0	0
	Middel	5	0	0
	Groot	18	3	1
	<i>Subtotaal</i>	<i>30</i>	<i>3</i>	<i>1</i>
GOO	Klein	4	-	-
	Totaal	58	8	2

Tabel 1.3 laat zien dat er in totaal 68 locaties voor kinderopvang zijn op de 3 eilanden. De locaties variëren in grootte. We onderscheiden kleine, middelgrote en grote locaties. Kleine locaties bestaan in deze tabel uit maximaal 16 kinderen, middelgrote locaties hebben 17-32 kinderen en grote locaties bieden opvang aan 33 kinderen of meer. Er zijn ongeveer even veel kleine, middelgrote en grote kinderdagverblijven. Bij de buitenschoolse opvang zijn er meer locaties die we als groot aanmerken. Sommige houders bieden zowel dagopvang als buitenschoolse opvang op dezelfde locatie. Dit hebben wij als 2 locaties aangemerkt, aangezien het voor de toezichthouder 2 objecten van toezicht zijn.

1.3.1 Bonaire

Zoals uit tabel 1.3a blijkt, zijn er op Bonaire in totaal 24 locaties voor dagopvang voor kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar. Daarnaast zijn er 30 locaties voor buitenschoolse opvang (na schooltijd) voor kinderen van 4-12 jaar en 4 locaties voor gastouderopvang. Verder biedt 1 locatie alleen nachtopvang. Deze locatie is in de bestandsopname niet onderzocht. Er zijn enkele aanbieders van kinderopvang (hierna: houders of exploitanten) die meerdere kinderdagverblijven hebben of die ook buitenschoolse opvang bieden.

⁵ Tijdens de bestandsopname is 1 locatie gestopt met het aanbieden van kinderopvang. Omdat de onderzoeken in 2 stappen werden uitgevoerd, zijn de totale aantallen onderzochte locaties in dit rapport soms 68 en soms 67. Daar waar een eis alleen betrekking heeft op de locaties voor dagopvang en gastouderopvang tellen de aantallen op tot 33 of 34. Zie paragraaf 2.3 voor een nadere toelichting.

In totaal zijn er op Bonaire 3.231 kinderen van 0-12 jaar.⁶ Van de 948 kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar maakt 65% gebruik van dagopvang.⁷ Er zijn 2.283 kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar. Van deze kinderen maakt in totaal 56% gebruik van de buitenschoolse opvang. Slechts 1% maakt gebruik van gastouderopvang (0-12 jaar).

De voertaal op Bonaire is Papiaments. Op de meeste locaties is dit de taal die met de kinderen wordt gesproken, al dan niet in combinatie met het Nederlands en soms ook het Spaans of Engels. Op enkele locaties is Nederlands de voertaal.

1.3.2 *St. Eustatius*

Op St. Eustatius zijn er 157 kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar. In totaal wordt 84% van deze kinderen opgevangen op 1 van de 5 locaties voor dagopvang. 2 van deze locaties bieden uitsluitend *early stimulation* opvang aan: opvang in de ochtend voor kinderen van 3 jaar om ze voor te bereiden op de basisschool. Daarnaast zijn er 3 locaties die buitenschoolse opvang bieden, waarvan 1 uitsluitend voor meisjes.

In totaal zijn er op St. Eustatius 365 kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar. Bijna de helft, 45%, maakt gebruik van de buitenschoolse opvang. St. Eustatius kent geen gastouderopvang. Er zijn geen ouders die meerdere kinderdagverblijven of buitenschoolse opvangcentra hebben. Wel is er 1 ouder die zowel dagopvang als buitenschoolse opvang aanbiedt. Ook is er 1 organisatie die naast dagopvang ook enkele kinderen in de middag opvangt, die deelnemen aan de *early stimulation* groepen. Omdat dit kinderen zijn die nog niet naar de basisschool gaan, vallen zij ook onder de dagopvang.

De voertaal op St. Eustatius is Engels.

1.3.3 *Saba*

Op Saba zijn er 60 kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar. Bijna alle kinderen, 92%, maakt gebruik van de dagopvang. Saba kent ten tijde van de bestandsopname 1 dagopvangorganisatie en 1 organisatie voor buitenschoolse opvang. Er is geen gastouderopvang op Saba. Het kinderdagverblijf telt 4 groepen waar de kinderen opgevangen worden. In afwachting van nieuwe huisvesting waren de groepen verdeeld over 2 locaties.

In totaal zijn er op Saba 182 kinderen in de leeftijd 4-12 jaar. De buitenschoolse opvang vangt 44% van de kinderen na schooltijd op.

De voertaal op Saba is Engels.

⁶ De gegevens over het aantal kinderen op de eilanden in subparagraaf 1.3.1, 1.3.2 en 1.3.3 zijn afkomstig van het CBS. Data CBS, 3 mei 2022, ([StatLine - Caribisch Nederland; bevolking, geslacht, leeftijd en nationaliteit \(cbs.nl\)](#)), 4 november 2022

⁷ De gegevens over het aantal kinderen dat gebruik maakt van de dagopvang buitenschoolse opvang en gastouderopvang in subparagraaf 1.3.1, 1.3.2 en 1.3.3 zijn afkomstig van BES(t) 4 Kids. Data BES(t) 4 Kids tweede kwartaal 2022, www.best4kids.nl/resultaten, nog te publiceren

1.4 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 beschrijft hoe de bestandsopname is ingericht en bevat ook het concept waarderingskader waarmee de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland is beoordeeld. Dit waarderingskader bevat 4 kwaliteitsgebieden. In hoofdstuk 3 lees je per onderliggende standaard wat de uitkomsten zijn van de bestandsopname. Hoofdstuk 4 bevat de conclusies en aanbevelingen. Dit eindrapport eindigt met een vooruitblik op het toezicht op kinderopvang in Caribisch Nederland in de komende jaren.

2 Het toezicht op kinderopvang in Caribisch Nederland

Dit hoofdstuk begint in paragraaf 2.1 met de werkwijze in het toezicht tot de inwerkingtreding van de Wet kinderopvang BES (hierna: Wet KO-BES)(beoogde inwerkingtreding 1 januari 2024). Vervolgens staat in paragraaf 2.2. hoe het concept waarderingskader is opgebouwd. In paragraaf 2.3 volgt de toelichting op de werkwijze van de inspectie bij de bestandsopname.

2.1 De werkwijze in het toezicht tot de inwerkingtreding van de Wet KO-BES

2.1.1 *Exploitatievergunning*

Organisaties voor dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang moeten beschikken over een exploitatievergunning. Het openbaar lichaam van elk eiland geeft de vergunning af. De kwaliteitscommissie van het openbaar lichaam krijgt voorafgaand aan de vergunningverlening de opdracht om te onderzoeken of de voorgenomen kinderopvang, inclusief ruimtes, in overeenstemming is met de eisen uit de Eilandsverordening Kinderopvang⁸. Als de organisatie voldoet aan deze criteria, geeft het openbaar lichaam de vergunning af. Voor bepaalde eisen gelden overgangstermijnen. Daarmee krijgen organisaties een iets langere termijn om aan de criteria te voldoen, de zogenoemde *grace periods*. In ons toezicht houden we hier rekening mee.

In de bestandsopname zijn zoals eerder beschreven, alleen de locaties onderzocht die tussen 1 juni 2021 en 1 juli 2022 beschikten over een door het openbaar lichaam afgegeven exploitatievergunning.

2.1.2 *Doel van het toezicht*

Het toezicht op de kinderopvang heeft als doel de kwaliteit van de kinderopvang te beoordelen en te bevorderen, waaronder de kwaliteit van het kinderopvangpersoneel.

De centrale vraag voor de toezichthouder is, zoals opgenomen in het concept waarderingskader: is de kwaliteit van de kinderopvang (het kinderdagverblijf, de buitenschoolse opvang of de gastouderopvang) op orde?

Deelvragen die daaruit voortvloeien zijn:

- Voldoet de kinderopvang aan de eisen op het gebied van administratie, personeel en accommodatie?
- Worden de kinderen voldoende gestimuleerd in hun ontwikkeling?
- Is het veilig en gezond voor de kinderen?
- Stuurt de leiding van de kinderopvang op het verbeteren van de kwaliteit?

⁸ Zie: [Wettelijke regeling – BESt4kids.nl](https://www.bes4kids.nl). Er is een Basis Eilandsverordening Kinderopvang opgesteld voor de 3 eilanden. Elk eiland heeft daarop een eigen eilandsverordening gebaseerd die is vastgesteld door de Eilandsraad. Tussen de eilandelijke verordeningen zijn er enkele verschillen, bijvoorbeeld ten aanzien van het vereiste opleidingsniveau.

2.1.3 *Taakverdeling tussen het openbaar lichaam en de Inspectie van het Onderwijs*

In de 3 eilandsverordeningen is de Inspectie van het Onderwijs aangewezen als toezichthouder op de kinderopvang in Caribisch Nederland. In januari 2020 heeft de inspectie deze taak aanvaard. Er werd vastgelegd dat de toezichthouder (de inspectie) een deel van de uit te voeren taken overlaat aan de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) of een andere lokale organisatie. De inspectie heeft met de openbare lichamen afgesproken dat het toezicht op de kinderopvang wordt uitgevoerd door de inspectie, samen met een lokale inspecteur van elk openbaar lichaam. Er zijn op de eilanden lokale inspecteurs aangewezen. Op Saba vervult de kwaliteitscommissie deze rol. Zij heeft onder verantwoordelijkheid van de Inspectie van het Onderwijs onderdelen van de bestandsopname uitgevoerd. De inspectie heeft de lokale inspecties begeleid in het voorbereiden en uitvoeren van het onderzoek op de kinderopvanglocaties. Dit, aan de hand van het concept waarderingskader. In de eerste periode gebeurde dit op afstand. Daarna hebben wij met de lokale inspectie samen een deel van de onderzoeken uitgevoerd, om van elkaar te leren en onze werkwijzen op elkaar af te stemmen. Op Bonaire heeft een GGD-inspecteur uit Europees Nederland namens en samen met de lokale inspectie een deel van de bestandsopname uitgevoerd. Ook als de inspectie niet op de eilanden was, vond frequent overleg plaats over de rapportage, signalen, ontwikkelingen en casuïstiek.

2.2 **Het concept waarderingskader**

We hebben een concept-waarderingskader voor de kinderopvang in Caribisch Nederland opgesteld. Hierin staat wat de onderdelen zijn, die we beoordelen in het toezicht ([pm. link naar het concept waarderingskader](#)). Het waarderingskader is gebaseerd op alle artikelen uit de eilandsverordening. De artikelen zijn gevat onder een aantal kwaliteitsgebieden en standaarden. Deze hangen samen met het toekomstige waarderingskader van de inspectie, zodra de Wet KO-BES in werking treedt. Dit concept-waarderingskader is gebaseerd op het kader voorschoolse educatie van de Inspectie van het Onderwijs en dat van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) in Europees Nederland en op het kader voor het primair onderwijs in Caribisch Nederland.

Het concept-waarderingskader bestaat uit 4 kwaliteitsgebieden:

- EAPA: Eisen Administratie, Personeel en Accommodatie
- KP: Kinderopvangproces
- VK: Veiligheid en Kinderopvangklimaat
- SKA: Sturen, Kwaliteitszorg en Ambitie

Onder deze 4 kwaliteitsgebieden vallen 12 standaarden. Deze standaarden bestaan uit verschillende artikelen uit de eilandsverordening. We hebben in de beoordeling van de standaarden een onderscheid gemaakt. Zo geven we bij de standaarden die vallen onder de kwaliteitsgebieden EAPA en VK bij elk onderzocht artikel aan, of het wel voldoet of niet voldoet aan de eisen van de eilandsverordening ('Voldoet' of 'Voldoet Niet'). Voor het oordeel 'voldoet' moet volledig zijn voldaan aan de gestelde eis. Tot de inwerkingtreding van de Wet KO-BES geven we geen oordeel op het niveau van de standaard. De reden is dat er onder één standaard veel verschillende eisen uit de eilandsverordening vallen, die allemaal op orde moeten zijn. Bij de standaarden uit het kader van de inspectie die vallen onder de kwaliteitsgebieden KP en SKA, geven we per standaard wel een oordeel. We onderscheiden het oordeel 'Kan beter', het oordeel 'Voldoende' of de waardering 'Goed'.

Bij de kwaliteitsgebieden EAPA en VK gaat het met name om eisen die voorwaardelijk zijn voor de kwaliteit van de kinderopvang. Denk bijvoorbeeld aan de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) en het aantal vierkante meters binnenruimte: ofwel je voldoet aan de eisen ofwel je voldoet er niet aan. Bij de kwaliteitsgebieden KP en SKA gaat het vooral om eisen, gericht op het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen en de kwaliteitszorg. Denk bijvoorbeeld aan de interactie tussen de beroepskracht en de kinderen en het cyclisch werken aan kwaliteitsverbetering. Dit kan Voldoende zijn of een verbeterpunt, maar ook Goed. De waardering Goed kunnen we geven als de kwaliteit uitstijgt boven datgene, wat op grond van de eilandsverordening wordt geëist. We geven in deze bestandsopname geen eendoordeel per locatie.

In onderstaand overzicht staat het concept waarderingskader met daarin de 4 kwaliteitsgebieden en 12 standaarden. Daarbij is aangegeven wie in principe het toezicht uitvoert op de betreffende standaard conform de gemaakte afspraken tussen de inspectie en de openbare lichamen. De inspectie kan op grond van de eindverantwoordelijkheid voor het toezicht in specifieke omstandigheden ook de 5 standaarden onderzoeken die in principe door de lokale inspectie worden onderzocht. In de bestandsopname heeft de inspectie bij de locaties voor buitenschoolse opvang op Bonaire zelf de standaarden in het kwaliteitsgebied EAPA en VK onderzocht, vanwege de afwezigheid van de lokale inspectie in die periode.

Tabel 2.2 De taakverdeling in het toezicht per kwaliteitsgebied en standaard

KWALITEITSGEBIEDEN EN STANDAARDEN KINDEROPVANG CARIBISCH NEDERLAND		UITVOERING VAN HET TOEZICHT
EAPA	EISEN ADMINISTRATIE, PERSONEEL EN ACCOMMODATIE	
EAPA1	Registratie en administratie	Lokale inspectie
EAPA2	Personeel en groepen	Lokale inspectie
EAPA3	Accommodatie	Lokale inspectie
KP	KINDEROPVANGPROCES	
KP1	Aanbod	Inspectie van het Onderwijs
KP2	Zicht op ontwikkeling	Inspectie van het Onderwijs
KP3	Pedagogisch-educatief handelen	Inspectie van het Onderwijs
KP4	Samenwerking	Inspectie van het Onderwijs
VK	VEILIGHEID EN KINDEROPVANGKLIMAAT	
VK1	Veiligheid en gezondheid	Lokale inspectie
VK2	Pedagogisch klimaat	Lokale inspectie
SKA	STUREN, KWALITEITSZORG EN AMBITIE	
SKA1	Visie, ambities en doelen	Inspectie van het Onderwijs
SKA2	Sturing op uitvoering en kwaliteitscultuur	Inspectie van het Onderwijs
SKA3	Evaluatie, verantwoording en dialoog	Inspectie van het Onderwijs

Op de kinderdagverblijven en de buitenschoolse opvang beoordelen we alle 12 standaarden. Aan de gastouderopvang zijn in de eilandsverordeningen andere eisen gesteld. We beoordelen daar de standaarden in de kwaliteitsgebieden EAPA en VK en daarnaast de standaarden Aanbod en Pedagogisch-educatief handelen uit het kwaliteitsgebied KP. De andere standaarden zijn bij de gastouderopvang niet van toepassing.

2.3 De werkwijze tijdens de bestandsopname

Zoals eerder beschreven, onderzochten we de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland op alle 68 locaties voor dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang. 1 locatie stopte tussentijds. Dit kinderdagverblijf is alleen onderzocht op de standaarden in de kwaliteitsgebieden KP en SKA. Daarom verschillen de aantallen in dit rapport tussen de 68 en 67. De onderzoeken vonden plaats op locatieniveau.

De uitvoering van de onderzoeken vond plaats in de periode juni 2021 tot en met september 2022. Dat deden we op elk eiland op verschillende momenten. De lokale inspectie Bonaire begon in juni 2021 met een aantal pilotonderzoeken. De ondersteuning van de lokale inspectie door de Inspectie van het Onderwijs vond in die periode op afstand plaats. De lokale inspecties op St. Eustatius en Saba gingen in het voorjaar van 2021 van start. Als gevolg van de coronamaatregelen konden fysieke bezoeken door de Inspectie van het Onderwijs op de 3 eilanden niet eerder plaatsvinden dan in september 2021.

Elke locatie werd ten minste 2 keer onderzocht: 1 keer voor de 5 standaarden in de kwaliteitsgebieden EAPA en VK en 1 keer voor de 7 standaarden in de kwaliteitsgebieden KP en SKA. Waar mogelijk, combineerden we het onderzoek van 1 houder met zowel een dagopvang als een buitenschoolse opvang op dezelfde locatie. We hanteerden overwegend de taakverdeling zoals weergegeven in tabel 2.2. Alleen bij de buitenschoolse opvang op Bonaire onderzochten wij zelf de 5 standaarden, in plaats van de lokale inspectie. Reden daarvoor was dat daar in die periode wegens omstandigheden geen lokale inspectie aanwezig was. Bij enkele locaties voerden we vaker een onderzoek uit vanwege de ernst van de tekortkomingen die we constateerden. In dit rapport nemen we alleen de uitkomsten van het eerste onderzoek mee.

Ter voorbereiding op de onderzoeken ontvingen de houders kinderopvang de informatiebrochure 'Toezicht en handhaving kinderopvang Caribisch Nederland' ([pm. link naar de informatiebrochure](#)). Daarnaast ontving elke houder op Bonaire een aankondigingsbrief van de onderzoeken met een rooster van het onderzoek, beide in het Nederlands en Papiaments. Voor St. Eustatius en Saba werden deze brieven en het rooster in het Engels vertaald. Alle onderzoeken in het kader van de bestandsopname werden vooraf door ons aangekondigd. Ook hielden we voorafgaand aan de onderzoeken informatiebijeenkomsten voor de houders en medewerkers; op Bonaire 1 bijeenkomst voor diegenen die in september 2021 werden bezocht en 1 voor diegenen bij wie het bezoek in maart 2022 plaatsvond. Tijdens deze bijeenkomsten gaven we informatie over de inhoud en opzet van het onderzoek en onze werkwijze. Ook op St. Eustatius en op Saba organiseerden we voorafgaand aan de onderzoeken informatiebijeenkomsten.

Op de dag van elk onderzoek op een locatie, spraken we met de houder en – waar mogelijk – met de beroepskrachten. Op de buitenschoolse opvang spraken we ook met kinderen. We bestudeerden documenten zoals het pedagogisch beleidsplan, het veiligheids- en gezondheidsplan en de exploitatievergunning. Daarbij voerden we observaties uit op de groep(en) om onder andere het pedagogisch klimaat en het pedagogisch-educatief handelen te beoordelen. Aan het einde van de dag bespraken we onze bevindingen met de houder en/of de locatiemanager.

Zodra we constateerden dat een locatie niet voldeed aan de voorwaarden, gaven we de houder een herstelopdracht en benoemden we de termijn waarbinnen de

tekortkoming opgeheven zou moeten zijn. Daarbij hielden we bij het bepalen van de hersteltermijn rekening met de *grace periods* in de exploitatievergunning. Op het gebied van veiligheid en gezondheid traden we direct handhavend op, in de vorm van strakkere termijnen bij de herstelopdrachten.

Na afloop van het onderzoek ontvingen de houders een conceptrapport met daarin onze bevindingen. De houder kreeg de mogelijkheid om op het rapport te reageren (in het Nederlands, Papiaments of Engels). Daarna maakten we het rapport definitief. We stuurden het rapport in afschrift naar de lokale inspectie per eiland. De locatierapporten zijn in de bestandsopname niet openbaar. Dit geldt tot de inwerkingtreding van de Wet KO-BES. We communiceerden richting de houders dat we de uitkomsten van alle locaties opnemen in het eindrapport van de bestandsopname.

3 Kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland

In dit hoofdstuk lees je de uitkomsten van de onderzoeken naar de kwaliteit van de kinderopvang. Paragraaf 3.1 begint met gegevens over het aantal onderzochte locaties en de overkoepelende uitkomsten. Vervolgens bevat elke paragraaf de uitkomsten per kwaliteitsgebied. Elke subparagraaf bevat de uitkomsten van 1 standaard uit het waarderingskader.

3.1 Kwaliteit van de kinderopvang op de locaties

Bijlage 1 bevat alle oordelen van de inspectie per onderzochte standaard, per opvangsoort en per eiland.

In de volgende paragrafen staan de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van de kinderopvang op de onderzochte kwaliteitsaspecten en standaarden.

- De eisen uit de eilandsverordening die vallen onder de standaarden in de kwaliteitsgebieden Eisen Administratie, Personeel en Accommodatie (EAPA) en Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK) beoordeelden we met de kwalificaties Voldoet of Voldoet niet.
- De standaarden in de kwaliteitsgebieden Kinderopvangproces (KP) en Sturen, Kwaliteitszorg en Ambities (SKA) beoordeelden we met de kwalificaties Kan beter of Voldoende. De waardering Goed hebben we niet gegeven.

De opbouw per subparagraaf ziet er als volgt uit:

- Elke subparagraaf/standaard begint met een korte toelichting op de standaard.
- Daarna volgt een tabel met daarin opgesteld de totaalscore van de dagopvang, de buitenschoolse opvang en de gastouderopvang (indien van toepassing) en vervolgens de onderverdeling tussen dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang (indien van toepassing). Daarbij geven we een toelichting; eerst op het totaal en daarna op eventuele verschillen tussen de kinderdagverblijven, de buitenschoolse opvang en de gastouderopvang.
- Voor de standaarden in de kwaliteitsgebieden EAPA en VK geldt dat de eisen uit de verordening soms zijn samengevat omwille van de leesbaarheid. In de bijlage is de volledige tekst weergegeven.
- Vervolgens is er bij sommige standaarden een kader met context om een beeld te geven van wat er speelt bij deze standaard. Deze contextinformatie is afkomstig uit de gesprekken, die we voerden op de locaties en met vertegenwoordigers van het openbaar lichaam, BES(t) 4 kids en externe netwerkpartners en dient ter illustratie.
- De verschillen tussen de eilanden beschrijven we niet. Er is een groot verschil in aantallen (N=58 Bonaire tegenover N=8 St. Eustatius en N=2 Saba). In bijlage 1 staan alle uitkomsten per onderzochte standaard, uitgesplitst naar kinderopvangtype en eiland. Daarbij zijn de uitkomsten van St. Eustatius en Saba opgeteld, zodat de uitkomsten niet herleidbaar zijn naar 1 locatie.
- De oordelen van de gastouderopvang nemen we mee bij de kwaliteitsgebieden Eisen Administratie, Personeel en Accommodatie (EAPA) en Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK) en bij de standaarden aanbod en pedagogisch-educatief handelen.

- Als een bepaalde eis uit een standaard niet van toepassing is voor een bepaald type kinderopvang of niet is beoordeeld, geven we dit aan met een liggend streepje (-).
- In de tabellen staan de oordelen die afkomstig zijn uit de eerste definitieve rapporten per locatie; de oordelen uit het rapport waarin EAPA en VK zijn beoordeeld en de oordelen uit het rapport waarin de kwaliteitsgebieden KP en KA zijn opgenomen. De uitkomsten van een herstelonderzoek op een locatie zijn dus niet opgenomen.
- In de tabellen hebben we per standaard alle onderliggende eisen opgenomen, op 1 uitzondering na. Dit betreft de eisen omtrent de verantwoorde kinderopvang (Eilandsverordening, artikel 10 lid 1, lid 2 en lid 3).

Artikel 10, lid 1 luidt: *Een exploitant van een kindercentrum of gastouderopvang biedt verantwoorde kinderopvang waaronder wordt verstaan het in een veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid aan kinderen, het bevorderen van de persoonlijke en sociale competentie van kinderen en de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen.*

Artikel 10, lid 2 en 3 luidt: *De exploitant van een kindercentrum organiseert de kinderopvang op zodanige wijze, voorziet het kindercentrum zowel kwalitatief als kwantitatief zodanig van personeel en materiaal, draagt zorg voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling en voert een zodanig pedagogisch beleid dat dit redelijkerwijs leidt tot verantwoorde kinderopvang. Ter uitvoering van het tweede lid besteedt de exploitant in ieder geval aantoonbare aandacht aan het aantal beroepskrachten in relatie tot het aantal kinderen per leeftijdscategorie, de groepsgrootte, het dagritme en de herkenbaarheid van ruimtes en personen, de opleidingseisen waaraan beroepskrachten voldoen, de voorwaarden waaronder en de mate waarin beroepskrachten in opleiding en stagiairs kunnen worden belast met de verzorging, opvoeding en bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen.*

In de bijlage is aangegeven wat de uitkomsten zijn van bovenstaande eisen per standaard. In de volgende paragrafen nemen we deze uitkomsten echter niet mee. De reden hiervoor is dat het verzamelartikelen betreft. De eisen in de eilandsverordening zijn opgebouwd uit veel verschillende onderdelen, die soms ook betrekking hebben op meerdere standaarden. Hierdoor bleek de beoordeling niet consequent en te verschillend om hier overkoepelende conclusies aan te verbinden. We nemen dit mee in de evaluatie van het concept-waarderingskader (zie hoofdstuk 4).

3.2 Eisen Administratie, Personeel en Accommodatie (EAPA)

In deze paragraaf beschrijven we de standaarden uit dit kwaliteitsgebied, te weten:

- Registratie en administratie (EAPA1)
- Personeel en groepen (EAPA2)
- Accommodatie (EAPA3)

3.2.1 Registratie en administratie (EAPA1)

De standaard Registratie en administratie (EAPA1) bestaat met name uit de eisen die door het openbaar lichaam worden gesteld aan de exploitatievergunning.

Exploitatievergunning

De kern van deze standaard is dat de houder⁹ van het kindercentrum een exploitatievergunning heeft en voldoet aan de daaraan door het openbaar lichaam gestelde eisen. Daarnaast dient de houder de administratie, bijvoorbeeld van de Verklaringen Omtrent het Gedrag en de diploma's van de beroepskrachten, te bewaren.

Tabel 3.2a De oordelen op de eisen aan de **Registratie en administratie (EAPA1) - Exploitatievergunning**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; **absolute** aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal (N=67)		KDV (N=29)		BSO (N=34)		GOO (N=4)	
	V	VN	V	VN	V	VN	V	VN
De exploitant heeft een exploitatievergunning.	66	1	28	1	34	0	4	0
De exploitant voldoet aan de voorwaarden.	21	46	12	17	8	26	1	3
De vergunning staat op naam van een natuurlijke persoon of rechtspersoon.	66	1	29	0	33	1	4	0
De exploitant geeft wijzigingen in de op naamstelling door aan het openbaar lichaam.	60	7	25	4	31	3	4	0
De vergunning is aangebracht op een zichtbare plaats.	37	30	9	20	25	9	3	1
De exploitant geeft wijzigingen in de vergunning en de redenen door aan het openbaar lichaam.	59	8	24	5	32	2	3	1
De exploitant heeft een tijdelijke ontheffing van het bestuurscollege ten aanzien van bepaalde verplichtingen.	41	26	13	16	25	9	3	1
De exploitant dient de administratie minimaal 5 jaar te bewaren.	61	6	27	2	31	3	3	1
Er is sprake van een schriftelijke overeenkomst tussen exploitant en ouder.	60	7	25	4	32	2	3	1

Tabel 3.2a geeft de oordelen weer op de eisen aan de Registratie en administratie (EAPA1) - Exploitatievergunning. We constateren dat 66 locaties beschikken over een door het openbaar lichaam afgegeven exploitatievergunning en dat deze ook op naam staat van een natuurlijke persoon of rechtspersoon. 1 locatie bleek niet over een geldige exploitatievergunning te beschikken. De houder had op het moment van het onderzoek alleen een mondelinge toezegging van het openbaar lichaam. We hebben hierover contact opgenomen met het openbaar lichaam. Uit dit gesprek bleek dat de exploitatievergunning wel was verleend, maar nog niet was verstuurd naar de houder.

Als er wijzigingen zijn in de tenaamstelling, geven bijna alle locaties (60 van de 67) dit door aan het openbaar lichaam. De meeste locaties (61) hanteren voor de administratie de vereiste bewaartermijn en de meeste locaties (60) hebben een schriftelijke overeenkomst met de ouder. We constateren dat een deel van de houders bezig is met het digitaliseren van de administratie. In de meeste gevallen zagen we echter dat de administratie op papier wordt bijgehouden.

Tegelijkertijd constateren we dat het merendeel van de locaties (46) nog niet voldoet aan de voorwaarden die het openbaar lichaam stelt aan de

⁹ Waar houder staat, kan ook exploitant worden gelezen.

exploitatievergunning. Dit heeft voornamelijk te maken met de vergunningverlening op Bonaire (zie de Context). Er zijn vergunningen afgegeven waarin staat dat de houders op bepaalde onderdelen langer de tijd (*grace periods*) krijgen om aan de gestelde eisen te voldoen.

Context:

Op Bonaire heeft de kwaliteitscommissie van het openbaar lichaam, met name als gevolg van de coronapandemie, de locaties niet altijd kunnen bezoeken. Hierdoor kon de kwaliteitscommissie, voorafgaand aan het verstrekken van de exploitatievergunning, niet nagaan of een locatie voldoet aan de eisen uit de eilandsverordening. In december 2020 heeft het Openbaar Lichaam Bonaire alle locaties een exploitatievergunning onder voorwaarden verstrekt, zodat de locaties in aanmerking konden komen voor subsidie. Nu blijkt dat veel locaties niet voldoen aan alle eisen van de exploitatievergunning. Dit betreft vooral de voorwaarden bij de standaarden Personeel en groepen (opleidingsniveau) en Accommodatie (aantal m² binnen- en buitenruimte per kind).

Op zowel St. Eustatius als Saba heeft de kwaliteitscommissie elke locatie onderzocht en een positief advies gegeven aan het betreffende openbaar lichaam. Het openbaar lichaam is vervolgens overgegaan tot vergunningverlening. Bij het merendeel van de locaties gaat het om een vergunning onder voorwaarden (opleidingsniveau en binnen- en buitenruimte).

3.2.2 Personeel en groepen (EAPA2)

De standaard Personeel en groepen (EAPA2) bestaat uit eisen omtrent personeel, de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG), de stabiliteit van de opvang voor kinderen en het aantal beroepskrachten.

Personeel

Tabel 3.2b De oordelen op de eisen aan **Personeel en groepen (EAPA2) – Personeel**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; **absolute** aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal (N=67/ 63)		KDV (N=29)		BSO (N=34)		GOO (N=4)	
	V	VN	V	VN	V	VN	V	VN
Beroepskrachten beschikken over een pedagogische opleiding op mbo-3 niveau*.	16	51	9	20	5	29	2	2
Er is minstens 1 volwassene aanwezig die gekwalificeerd is voor het verlenen van eerste hulp aan kinderen.	24	43	11	18	11	23	2	2
Er dient jaarlijks een kinder-EHBO-training gevolgd te worden.	23	44	10	19	11	23	2	2
Er is een beroepskracht werkzaam die beschikt over een opleiding op mbo-4 niveau <i>die specifiek gericht is op de signalering van leer- en ontwikkelingsachterstanden**</i> .	20	43	12	17	8	26	-	-
Beroepskrachten op mbo-4 niveau zijn minimaal 3 dagen per week werkzaam**.	19	44	11	18	8	26	-	-

- 2 eisen zijn niet van toepassing op GOO, vandaar N=63

* Voor Bonaire geldt dat beroepskrachten dienen te beschikken over een mbo-3 opleiding. Voor St. Eustatius en Saba dienen beroepskrachten over een opleiding mbo-2 te beschikken. Op deze eilanden volgen de medewerkers de Engelstalige variant, *de Caribbean Vocational Qualification (CVQ)* opleidingen. Dit is vergelijkbaar met de mbo-niveaus. De beroepskrachten moeten dus minimaal op het mbo-2 niveau (CVQ-2 niveau) gekwalificeerd zijn.

** Voor Bonaire geldt dat de beroepskracht een opleiding op mbo-4 niveau dient te hebben. Voor St. Eustatius en Saba is dit een mbo-3 opleiding (CVQ-3).

In tabel 3.2b staan de oordelen op de eisen aan Personeel en groepen (EAPA2) - Personeel. Het valt op dat 51 van de 67 locaties nog niet voldoen aan de opleidingseisen.

Op Bonaire zijn de meeste beroepskrachten geschoold op mbo-1 of mbo-2 niveau. De eis om minimaal over een pedagogische opleiding op mbo-3 niveau te beschikken maakt dat veel beroepskrachten weer naar school gaan. Een enkele beroepskracht is ongeschoold. Ook op Saba en St. Eustatius vraagt het voldoen aan de opleidingseisen veel van de organisaties en de beroepskrachten. Veel beroepskrachten hebben geen of weinig formele opleiding/scholing afgerond en zijn nu bezig met het behalen van het mbo-2 niveau.

Context:

Bij de voorwaarden in de exploitatievergunning is voor het onderdeel Personeel een *grace period* van 4 jaar opgenomen. Die tijd is nodig om te kunnen voldoen aan de gestelde opleidingseisen. We spraken tijdens onze onderzoeken met veel enthousiaste en gemotiveerde beroepskrachten, die (verder) studeren om een hoger mbo-niveau te behalen. De mbo-opleidingen op Bonaire worden in het Nederlands aangeboden. We horen soms dat dit als een belemmering wordt ervaren. Sommige beroepskrachten moeten eerst hun Nederlands bijspijkeren voordat ze aan hun mbo-opleiding kunnen beginnen. Dit betekent meestal een schooljaar vertraging.

Op kosten van het programma BES(t) 4 kids mogen beroepskrachten die een opleiding volgen 1 dag per week worden vervangen. Deze regeling voorkomt dat de beroepskrachten op zaterdag naar school moeten. Door een gebrek aan vervangers zien we echter dat veel beroepskrachten hun studie een jaar moeten uitstellen, omdat ze voor de groep niet gemist kunnen worden. Dat is voor alle partijen frustrerend en zal de gewenste doelstelling voor gekwalificeerd personeel vertragen. Door een algeheel tekort aan personeel komen we in de kindercentra ook beroepskrachten tegen zonder diploma, of met een niet erkend diploma uit een ander land. Meerdere houders gaven aan dat het voor hen moeilijk is om goed personeel te krijgen en te behouden.

Op 43 locaties is geen volwassene aanwezig die gekwalificeerd is voor het verlenen van eerste hulp aan kinderen. Ook is op 44 locaties geen jaarlijkse EHBO-training gevolgd. We zien op deze locaties dat certificaten verlopen zijn en dat er geen trainingen worden gepland. In veel gevallen is er geen sprake van een ritme en routine om jaarlijks bij te scholen. Ook ontbreekt het aan voldoende, doorlopend scholingsaanbod op het gebied van eerste hulp aan kinderen.

De meeste pedagogische opleidingen worden momenteel op mbo-3 niveau gegeven, maar ook het mbo-4 niveau wordt door sommige beroepskrachten gevolgd. Ook hier geldt dat het tijd kost om aan de voorwaarde te voldoen om per locatie minimaal 1 mbo-4 opgeleide beroepskracht voor minimaal 3 dagen in dienst te hebben. Op 44 locaties is dit nog niet op orde. Vooral voor de kleinere kindercentra is dat financieel een enorme uitdaging, aangezien een mbo-4 opgeleide beroepskracht ook een hoger salaris krijgt. Dit geldt ook voor Saba en St. Eustatius, waar beroepskrachten volop

bezig zijn om het mbo-2 niveau te behalen. Enkele beroepskrachten die al wel het mbo-2 niveau hebben, volgen nu de opleiding voor mbo-3.

Context:

Hoewel per 1 juli 2022 het salaris van de beroepskrachten omhoog is gegaan, gaven veel houders en beroepskrachten aan dat het verschil met bijvoorbeeld andere sectoren als de horeca en het onderwijs groot is. Men verwijst vaak naar de arbeidsvoorwaarden van de mbo-4 opgeleide onderwijsassistenten. Beroepskrachten in de kinderopvang hebben minder goede arbeidsvoorwaarden dan hun collega's in het primair onderwijs. Een CAO voor de kinderopvang in Caribisch Nederland ontbreekt. De beroepskrachten in de kinderopvang in Caribisch Nederland hebben nauwelijks vakantiedagen, krijgen geen vakantiegeld of eindejaarsuitkering en bouwen in de regel geen pensioen op.

Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG)

Tabel 3.2c De oordelen op de eisen aan **Personeel en groepen (EAPA2) - Verklaring Omtrent het Gedrag**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; **absolute** aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal (N=67)		KDV (N=29)		BSO (N=34)		GOO (N=4)	
	V	VN	V	VN	V	VN	V	VN
Iedereen die werkzaam is op de locatie bezit een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).	17	50	7	22	9	25	1	3
De VOG was niet ouder dan 3 maanden bij indiening en wordt tweejaarlijks geactualiseerd.	33	34	9	20	22	12	2	2
De exploitant van het kindercentrum bewaart de VOG bij zijn administratie.	38	29	11	18	26	8	1	3

In tabel 3.2c staan de oordelen op de eisen aan Personeel en groepen (EAPA2) – Verklaring Omtrent het Gedrag. Bij de Verklaring Omtrent het Gedrag constateren we dat 50 locaties niet voldoen aan de eis om voor iedereen die werkzaam is op de kinderopvanglocatie een actuele VOG te hebben. Dit geldt zodoende ook voor bijvoorbeeld de kok, chauffeur en de bestuursleden.

Het aantal van 50 locaties dat niet voldoet, vraagt wel om nuance. Het is niet zo dat op deze locaties geen enkele medewerkers een VOG heeft. Een locatie voldoet pas en krijgt het oordeel Voldoende als alle VOG's aanwezig zijn en actueel zijn. Als 1 VOG op een locatie ontbreekt of niet actueel is, voldoet het kindercentrum niet aan de eisen en gaven we het oordeel 'Voldoet niet'.

De VOG moet voor elke medewerker van een kindercentrum elke 2 jaar worden geactualiseerd. Op iets meer dan de helft (34 van de 67) van de locaties beschikken niet alle beroepskrachten over een actuele VOG. We constateren dat kindercentra meer routine moeten ontwikkelen om tijdig de VOG aan te vragen bij het openbaar lichaam. Verder zien we dat de aanvraag van een VOG in de praktijk het sluitstuk is van de werving en selectieprocedure. Vaak is de nieuwe beroepskracht al werkzaam voordat de VOG wordt aangevraagd.

Stabiliteit van de opvang voor kinderen

Tabel 3.2d De oordelen op de eisen aan **Personeel en groepen (EAPA2) - Stabiliteit van de opvang voor kinderen**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; **absolute** aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal (N=63/ N=33)		KDV (N=29)		BSO (N=34)		GOO (N=4)	
	V	VN	V	VN	V	VN	V	VN
De opvang vindt plaats in stamgroepen. Een kind wordt opgevangen in 1 stamgroep. De maximale grootte is afgestemd op de leeftijd van de kinderen in de stamgroep.	53	10	21	8	32	2	-	-
Er wordt per stamgroep zoveel mogelijk gewerkt met vaste beroepskrachten.	60	3	28	1	32	2	-	-
De maximale grootte van de stamgroep voldoet aan de eisen.	45	18	17	12	28	6	-	-
De exploitant deelt ouders en kind mee in welke stamgroep het kind zit en welke beroepskracht op welke dag bij de stamgroep hoort.	61	2	28	1	33	1	-	-
Er is geen kind dat langer dan 11 uren achtereenvolgens in een kindercentrum verblijft*.	33	0	29	0	-	-	4	0
Elke stamgroep beschikt over een afzonderlijke vaste stamgroepruimte.	54	9	24	5	30	4	-	-
Een kind maakt per week gebruik van ten hoogste 2 verschillende stamgroepruimtes.	62	1	28	1	34	0	-	-

* 1 van de eisen is alleen van toepassing op KDV en GOO. Vandaar N=33.

In tabel 3.2d staan de oordelen op de eisen aan Personeel en groepen (EAPA2) - Stabiliteit van de opvang voor kinderen. Alle onderzochte locaties voldoen aan de eis dat geen kind langer dan 11 uren in het kindercentrum verblijft.

De kinderen in de dagopvang en de buitenschoolse opvang worden veelal opgevangen in 1 stamgroep met een vaste beroepskracht. Op 60 locaties is er zo'n vaste beroepskracht.

De maximale grootte van de stamgroep voldoet weliswaar op 45 locaties, maar vooral bij de kinderdagverblijven is het een verbeterpunt; bij 17 kinderdagverblijven voldoet de maximale groeps grootte niet aan de eisen uit de tabel van de eilandsverordening. Dit betekent dat de groepen op deze locaties (iets) te groot zijn. Vaak gaat het om een enkel kind dat te veel is op de groep.

Context:

Op meerdere locaties kwamen de wachtlijsten in de kinderopvang ter sprake, vooral voor baby's. Er is geen overzicht van het totaal aantal kinderen op een wachtlijst per kinderopvangsoort of per eiland. Ouders schrijven hun kind vaak in op meerdere locaties, wat het zicht vertroebelt.

Aantal beroepskrachten

Tabel 3.2e De oordelen op de eisen aan **Personeel en groepen (EAPA2) - Aantal beroepskrachten**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; **absolute** aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal (N=63/ 29)		KDV (N=29)		BSO (N=34)		GOO (N=4)	
	V	VN	V	VN	V	VN	V	VN
Het aantal beroepskrachten wordt afgestemd op het aantal aanwezige kinderen in de stamgroep.	45	18	20	9	25	9	-	-
De verhouding tussen beroepskrachten en aantal kinderen is conform de tabel.	44	19	19	10	25	9	-	-
Bij 10 uren dagopvang, kunnen ten hoogste 3 uren per dag minder beroepskrachten worden ingezet*.	29	0	29	0	-	-	-	-
Bij gastouderopvang betreft het gelijktijdige opvang van ten hoogste 6 kinderen, waaronder de bloedverwant of aanverwant van de gastouder en waarbij maximaal 3 kinderen van 0 tot 1.5 jaar aanwezig zijn.	4	0	-	-	-	-	4	0
Bij de inzet van beroepskrachten in opleiding en stagiairs wordt rekening houden met opleidingsfase waarin zij zich op dat moment bevinden.	50	13	25	4	25	9	-	-
De exploitant voldoet aan de voorwaarden waarin wordt bepaald wanneer beroepskrachten in opleiding en stagiairs kunnen worden meegeteld bij de berekening.	52	11	24	5	28	6	-	-

* 1 van de eisen is alleen van toepassing bij KDV's (vandaar N=29), of GOO (vandaar N=4)

In tabel 3.2e staan de oordelen op de eisen aan Personeel en groepen (EAPA2) - Aantal beroepskrachten. We constateren dat het merendeel van de locaties voldoet aan de eisen omtrent het aantal beroepskrachten. Bij 45 kindercentra is het aantal beroepskrachten op orde. Bij 44 kindercentra voldoet ook de beroepskracht-kindratio (BKR). Daarbij moet wel worden opgemerkt dat ook beroepskrachten in opleiding meetellen in de ratio, maar stagiairs niet.

Op de meeste locaties (50 van de 63) wordt rekening gehouden met de fase van de opleiding van de beroepskrachten of stagiairs. Dit betekent onder andere dat zij in de eerste jaren van hun opleiding nog niet zonder begeleiding op een groep staan.

3.2.3 Accommodatie (EAPA3)

De standaard Accommodatie bestaat uit de eisen die aan de binnen- en buitenruimtes worden gesteld.

Tabel 3.2f De oordelen op de eisen aan **Accommodatie (EAPA3) - Eisen aan ruimtes**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; **absolute** aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal (N=67/ N=27)		KDV (N=29)		BSO (N=34)		GOO (N=4)	
	V	VN	V	VN	V	VN	V	VN
De binnen- en buitenruimtes zijn veilig, toegankelijk en passend ingericht in overeenstemming met het aantal en de leeftijd van de kinderen.	32	35	13	16	16	18	3	1
Er is minstens 3 vierkante meter (m ²) binnenspeelruimte per kind aanwezig.	31	36	14	15	13	21	4	0
Er is minstens 3 vierkante meter (m ²) gedeeltelijk overdekte of schaduwrijke buitenspeelruimte per kind aanwezig.	34	33	18	11	12	22	4	0
Een kindercentrum beschikt voor kinderen tot 1.5 jaar over een afzonderlijke slaapruiimte (alleen KDV en GOO)*.	17	10	14	9	-	-	3	1
Alle ruimtes dienen voor een gezond binnenmilieu te zijn voorzien van goede ventilatie.	62	5	26	3	33	1	3	1

* deze eis is alleen beoordeeld bij de kinderdagverblijven waar kinderen zijn in de leeftijd tot 1,5 jaar, vandaar N=27.

In tabel 3.2f staan de oordelen op de eisen aan Accommodatie (EAPA3) - Eisen aan ruimtes. Bij de eisen aan ruimtes valt op dat de binnen- en buitenruimtes niet altijd veilig, toegankelijk en passend zijn ingericht. In totaal voldoen 35 locaties niet aan de gestelde eisen.

Aan de eis van 3 m² binnenruimte per kind wordt vaak niet voldaan. Op 36 locaties voldoet de binnenruimte niet. Vooral bij kindercentra die in woon- en huurhuizen verblijven, kan vaak niet aan deze eis worden voldaan.

Als ruimtes in een huis of gebouw worden opgeteld, voldoet soms het aantal vierkante meters in relatie tot het aantal aanwezige kinderen. Wat echter knelt is de eis van een afzonderlijke ruimte voor een stamgroep. Hoogstens de 'woonkamer' voldoet op dit soort locaties aan de norm. Om andere ruimtes wel geschikt te maken, zijn er vaak ingrijpende en kostbare aanpassingen nodig. Dat zijn investeringen die houders vaak niet kunnen opbrengen. Bovendien mogen houders in huurhuizen van hun huurbaas meestal niet verbouwen.

Context:

Veel locaties voor kinderopvang zijn al jaren ondergebracht op dezelfde plek. Er is op de eilanden een mix aan locaties waar kinderopvang plaatsvindt. Het betreft gehuurde of gekochte (woon)huizen, maar ook kerken en multifunctionele kindcentra waarin ook een basisschool gehuisvest is. Er zijn oude, gerenoveerde en nieuwe gebouwen. We zagen kleine locaties waar 1 groep baby's, dreumesen en peuters wordt opgevangen, en grote locaties waar groepen voor dagopvang en buitenschoolse opvang verbleven.

Kenmerkend voor de eilanden zijn de *porches*; overdekte veranda's. Deze tellen niet mee als binnenruimte, wel als buitenruimte.

Het probleem van gebrek aan ruimte bij woon- en huurhuizen zien we ook terug bij de buitenruimte. Die is vaak beperkt en lang niet altijd voorzien van een overkapping en/of schaduw en speeltoestellen/-mogelijkheden. Bij 33 locaties voldoet de buitenruimte niet aan eisen. Daarbij moet worden vermeld dat veel kindercentra niet voldoen aan de eisen vanwege het ontbreken van een plattegrond van het buitenterrein. Daardoor kunnen we niet vaststellen wat de werkelijke oppervlakte is, ook als die op het oog wel voldoende lijkt.

Op 10 kinderdagverblijven voldoet de afzonderlijke slaapruijnte niet aan de gestelde eisen. Dat komt omdat er geen aparte slaapruijnte is of omdat de slaapruijnte een doorgang heeft naar andere ruimtes. Wel is op bijna alle locaties (62) de ventilatie op orde. Daar waar dit niet zo is, vraagt dit op korte termijn verbetering.

3.3 Kinderopvangproces (KP)

In de volgende subparagrafen beschrijven we de oordelen per standaard uit het kwaliteitsgebied Kinderopvangproces (KP), te weten:

- aanbod (KP1)
- zicht op ontwikkeling (KP2)
- pedagogisch-educatief handelen (KP3)
- samenwerking (KP4)

3.3.1 Aanbod (KP1)

De kern van de standaard Aanbod is dat het aanbod de kinderen voorbereidt op de basisschool en de samenleving. Onderdelen van de omschrijving van de standaard zijn onder andere:

- het programma dat wordt gebruikt om de kinderen spelenderwijs uit te dagen in de ontwikkeling van hun motorische, cognitieve, sociale en creatieve vaardigheden;
- een aanbod dat rekening houdt met de thuistaal van de kinderen;
- een activiteitenprogramma waaraan doelgericht wordt gewerkt en een dagritme;
- inrichting van de ruimtes en spelmaterialen die aansluiten aan bij de ontwikkeling van de kinderen.

Tabel 3.3a De oordelen bij de standaard **Aanbod** (KP1) totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; absolute aantallen 'Voldoende' (V) en 'Kan beter' (KB)

	Totaal (N=68)	KDV (N=30)	BSO (N=34)	GOO (N=4)
Voldoende	30	9	18	3
Kan beter	38	21	16	1

In tabel 3.3a staan de oordelen bij de standaard Aanbod. Op 38 locaties voor dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang is het aanbod beoordeeld als 'Kan Beter'. Vanwege de verschillen in het aanbod maken we bij de toelichting een onderscheid tussen de kinderdagverblijven, de buitenschoolse opvang en de gastouderopvang.

Toelichting kinderdagverblijf

Context

De meeste kinderen van 0 tot 4 jaar die naar de dagopvang gaan, maken hier 5 dagen per week gebruik van. De openingstijden van de dagopvang zijn meestal van 7.30 tot 17.30 uur. In de praktijk zien we dat veel baby's, dreumesen en peuters 40-50 uur per week gebruikmaken van de dagopvang. Dit maakt het noodzakelijk om met een goed inhoudelijk aanbod kinderen spelenderwijs en maximaal in hun brede ontwikkeling te stimuleren en te ondersteunen.

Als er baby's worden opgevangen bij de dagopvang, is er voor hen niet altijd een aparte, afgescheiden slaapruiimte. Ook wordt niet altijd rekening gehouden met het vierogenprincipe, bijvoorbeeld door een deur met glas erin. Er is voor baby's en dreumesen vaak 1 ruimte om te slapen, te eten en activiteiten te doen. Bij kinderen vanaf 1.5 à 2 jaar begint de dag vaak in de kring, waarna er samen wordt ontbeten. Daarna zijn er verschillende activiteiten, zoals samen zingen en het maken van werkjes. Tussen de middag is er een gezamenlijke warme maaltijd, een rustmoment en zijn er opnieuw activiteiten.

Op de eilanden wordt door een deel van de locaties gewerkt met (onderdelen uit) het voorschoolse programma Kaleidoscoop/Highscope. Het programma Kaleidoscoop wordt echter in Nederland niet langer ondersteund, wat ook gevolgen heeft voor Bonaire. Om die reden oriënteert men zich op Bonaire op een ander programma of aanbod om de ontwikkelingen van de kinderen te stimuleren. Op St. Eustatius en Saba blijft men met Highscope werken.

Bij 21 kinderdagverblijven beoordeelden we het aanbod als Kan beter. Voor het merendeel van de locaties geldt dat er slechts gedeeltelijk gebruik gemaakt wordt van een (integraal) voorschools programma (zoals Kaleidoscoop/Highscope of Piramide). Op een enkele locatie wordt van dag tot dag een aanbod gepland. Op de meeste locaties werken de beroepskrachten voornamelijk met jaarplanningen, waarbij thema's het uitgangspunt vormen. Vanuit de jaarplanning maken zij vervolgens een maand- of weekplanning waarin activiteiten staan. Daardoor ontbreekt de doelgerichtheid bij de activiteiten, waarmee ook de aandacht voor de 4 ontwikkelgebieden (cognitie, sociaal-emotioneel, motoriek en creativiteit) onder druk staat.

Er wordt over het algemeen niet gewerkt met doelen en activiteiten per leeftijdsfase. Ook is er in het aanbod geen sprake van een opklimming in moeilijkheidsgraad. Dat maakt dat er van een doorgaande lijn op deze locaties nauwelijks sprake is. We constateren daarmee ook dat een doorgaande lijn naar het basisonderwijs in deze gevallen ontbreekt.

De kinderen in de dagopvang zijn gebaat bij een taalrijke leeromgeving, helemaal omdat er op de eilanden meerdere talen worden gesproken. Daarom is een goed taalprogramma met plaats voor de ontwikkeling van de woordenschat, spreek- en luistervaardigheid van belang. Op de locaties is veelal sprake van meertaligheid,

waarbij het Papiaments (Bonaire) en Engels (St. Eustatius en Saba) het meest gesproken wordt en daarnaast ook Nederlands en Spaans. Wat echter ontbreekt, is een vooraf gepland en beredeneerd aanbod in de verschillende talen.

Verder zien we verschillen als het gaat om de inrichting van de ruimtes en de aanwezigheid van spelmaterialen. Slechts enkele kinderdagverblijven zijn gehuisvest in een pand dat gebouwd is voor de functie kinderdagverblijf. Vooral op Bonaire is het merendeel van de kinderdagverblijven, zoals bij EAPA3 beschreven, gehuisvest in een voormalig woonhuis. De ruimtes van de dagopvang zijn daardoor vaak klein, waardoor het vaak niet mogelijk is om aantrekkelijke en uitdagende hoeken in te richten. Voor baby's en dreumesen is het van belang om de motorische ontwikkeling te stimuleren door hen te laten kruipen en vrij te laten bewegen. Dit zagen we beperkt terug.

Bij een deel van de locaties zijn er hoeken ingericht, zoals een boekenhoek, huishoek en bouwhoek. Soms zien we ook het thema terug in de inrichting en de werkjes van de kinderen. Voor andere locaties is dit een verbeterpunt. Bovendien zijn er op een deel van de locaties weinig uitdagende materialen aanwezig om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

Toelichting buitenschoolse opvang

Context

De kinderen in de leeftijd van 4 tot 12/13 jaar die naar de buitenschoolse opvang gaan, worden ofwel gebracht door ouders/andere volwassenen of opgehaald door de beroepskrachten van de buitenschoolse opvang. De buitenschoolse opvang begint voor de kinderen tussen 12.00 en 13.00 uur. Zij beginnen de middag met een warme maaltijd en vaak ook een rustmoment. Daarna is er gelegenheid om huiswerk te maken en rond 15.00 uur starten de activiteiten tot ongeveer 17.00/17.30 uur. Kinderen zijn per week zo'n 20 tot 25 uur in de buitenschoolse opvang.

We constateren dat 18 locaties voor buitenschoolse opvang een Voldoende krijgen voor de standaard Aanbod. Die locaties bieden een aanbod dat de kinderen ondersteunt in hun brede ontwikkeling.

Zoals in het kader hierboven beschreven, is het eerste deel van de middag vaak ingeruimd voor het maken van huiswerk. De beroepskrachten faciliteren het maken van het huiswerk als dat is meegegeven door de basisschool. In sommige gevallen verzorgt een onderwijsassistent van een school dit deel van het aanbod. Ook zagen we locaties waar vragen van kinderen beantwoord werden. Van het daadwerkelijk begeleiden, verbreden of verdiepen van de lesstof is geen sprake. Dat komt omdat de beroepskrachten daarvoor niet zijn opgeleid en omdat er niet altijd contact is tussen de basisschool en de buitenschoolse opvang. De leer- en ontwikkelbehoeften van de kinderen en de leerlijn die de basisschool hanteert zijn vaak niet bekend bij de beroepskrachten.

Na het maken van het huiswerk worden er activiteiten georganiseerd. Deze vinden meestal plaats op de locaties zelf, zoals bijvoorbeeld sport- en bewegingslessen. Soms zijn er ook activiteiten op het eiland, bijvoorbeeld sport, zwemmen, toernooien, kunst en cultuur. Vaak zijn de activiteiten gekoppeld aan een thema van de maand, maar net als bij de dagopvang geldt dat de doelgerichtheid van het activiteitenaanbod beter kan. Er liggen grote kansen om in combinatie met ontspanning en plezier, de kinderen meer gericht te stimuleren op de 4 belangrijke ontwikkelgebieden.

Toelichting gastouderopvang

Op 3 onderzochte locaties voor gastouderopvang beoordeelden we het Aanbod als Voldoende en op 1 locatie als Kan Beter. We zagen bij de gastouders waar het aanbod op orde is, dat er een vast dagritme en gevarieerd activiteitenprogramma is waarmee de kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd. De mate waarin er voldoende materialen voor de kinderen zijn om mee te spelen, verschilt.

3.3.2

Zicht op ontwikkeling (KP2)

De kern van de standaard Zicht op ontwikkeling is dat het kindercentrum de ontwikkeling van de kinderen volgt, en waar nodig passende begeleiding en extra ondersteuning biedt. Onderdelen van de omschrijving van de standaard zijn onder andere:

- het verzamelen van informatie over de ontwikkeling van elk kind op de verschillende ontwikkelingsgebieden (gestandaardiseerd observatie-instrument);
- het signaleren en analyseren van bijzonderheden of belemmeringen in de ontwikkeling van het kind;
- het doorverwijzen van ouders naar passende instanties voor verdere ondersteuning.

Tabel 3.3b De oordelen bij de standaard **Zicht op ontwikkeling** (KP2) totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; absolute aantallen 'Voldoende' (V) en 'Kan beter' (KB)

	Totaal (N=64)	KDV (N=30)	BSO (N =34)	GOO (N=4)
Voldoende	11	4	7	-
Kan beter	53	26	27	-

In tabel 3.3b staan de oordelen bij de standaard Zicht op ontwikkeling (KP2). Zowel bij de kinderdagverblijven als de locaties voor buitenschoolse opvang beoordelen we de standaard Zicht op ontwikkeling in de meeste gevallen als Kan beter. 26 van de 30 kinderdagverblijven en 27 van de 34 locaties voor buitenschoolse opvang voldoen nog niet aan deze standaard.

Toelichting kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang

Het zicht krijgen op de ontwikkeling van kinderen begint met de aanwezigheid van een geschikt intake-formulier. Dit richt zich bij het merendeel van de locaties vooral op zakelijke gegevens. Het richt zich minder op de informatie over de ontwikkeling van het kind, waarover de ouders veel informatie kunnen verschaffen.

De belangrijkste oorzaak van het grote aantal beoordelingen Kan beter bij deze standaard, ligt in de constatering dat er op de kinderdagverblijven niet wordt gewerkt met een observatie-instrument. Daar waar er wel wordt gewerkt met een (voorschools) programma, gebruiken de beroepskrachten lang niet altijd het bijbehorende observatie-instrument. De beroepskrachten observeren en signaleren nog onvoldoende en van een nadere analyse van problemen is geen sprake. Hierdoor worden kinderen te weinig doelgericht begeleid of doorverwezen naar externe zorg. Ook ontbreekt het aan planmatige zorg. In slechts enkele gevallen zien we gerichte observaties. Soms gebeurt dit door middel van anekdotes - behorend bij het programma Kaleidoscoop/Highscope - die ook leiden tot reflectie op leerinhouden, leertijd en educatief handelen.

Context:

De 3 eilanden hebben elk een eigen zorgstructuur. Op Bonaire heeft de nieuwe organisatie Akseso, de organisatie voor zorg en sociale hulpverlening, taken op het gebied van (de ondersteuning van) de kinderopvang. Zo valt onder andere de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau) onder Akseso en sinds kort worden van daaruit ook pedagogisch coaches ingezet voor de kinderopvang. Bovendien loopt er momenteel onder leiding van Akseso op 3 locaties een pilot voor zorgkinderen.

Op Saba en St. Eustatius zijn de lijnen kort. De kinderopvanglocaties kunnen vaak een beroep doen op de expertisecentra die ook ondersteuning bieden aan scholen, daar waar het gaat om kinderen die wellicht extra zorg nodig hebben. Ook de verpleegkundigen van die eilanden zijn vaak aanspreekpunt als het gaat om kinderen met specifieke zorgbehoeften.

3.3.3

Pedagogisch-educatief handelen (KP3)

De kern van de standaard Pedagogisch-educatief handelen (KP3) is dat de beroepskrachten de kinderen in staat stellen om spelend te leren en zich te ontwikkelen. Onderdelen van de omschrijving van de standaard zijn onder andere:

- de beroepskrachten dagen de kinderen spelenderwijs uit in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden en creatieve vaardigheden;
- de beroepskrachten houden rekening met het niveau van het kind en stemmen hun keuzes af op het ontwikkelingsniveau;
- de beroepskrachten stimuleren de zelfstandigheid van de kinderen. Kinderen worden begeleid in hun interacties en zijn actief en betrokken.

In het beoordelen van deze standaard keken we zowel naar het pedagogisch handelen als het educatief handelen.

Tabel 3.3c De oordelen bij de standaard **Pedagogisch-educatief handelen** (KP3) totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; absolute aantallen 'Voldoende' (V) en 'Kan beter' (KB)

	Totaal (N=68)	KDV (N=30)	BSO (N=34)	GOO (N=4)
Voldoende	25	6	16	3
Kan beter	43	24	18	1

In tabel 3.3c staan de oordelen bij de standaard Pedagogisch-educatief handelen (KP3). Op 43 locaties beoordeelden we het pedagogisch-educatief handelen als Kan Beter. Het pedagogisch-educatief handelen is bij 24 van de 30 kinderdagverblijven als Kan beter beoordeeld. Dit geldt ook voor 18 van de 34 locaties voor buitenschoolse opvang en voor 1 van de 4 locaties voor gastouderopvang. We constateren dat vooral het educatief handelen kan worden verbeterd. Het pedagogisch handelen is over het algemeen van voldoende niveau.

Tijdens onze observaties op de locaties zagen we dat de beroepskrachten respectvol handelen naar de kinderen. Ze gaan op een positieve manier met de kinderen om. De beroepskrachten stimuleren de zelfstandigheid van de kinderen, bijvoorbeeld door hen zelf materialen te laten pakken. De kinderen die we zagen zijn actief en betrokken.

We constateren dat vooral het educatief handelen van de beroepskrachten kan worden verbeterd. Op de kinderdagverblijven en bij de gastouderopvang is het werken vanuit een (integraal en doelgericht) programma voor de meeste beroepskrachten nieuw en nog niet volledig geïmplementeerd.

We zagen dat de activiteiten op de meeste locaties niet doelgericht waren en ook onvoldoende afgestemd op de leeftijdsfase van het kind. Verder signaleren we dat

het spelenderwijs stimuleren van de brede ontwikkeling in veel gevallen nog een ontwikkelpunt is. Dat geldt ook voor het begeleiden van de interactie, als onderdeel van het educatief handelen. We zien dat veel winst te behalen valt in de interactie tussen beroepskracht en kinderen, en in het stimuleren van de interactie tussen kinderen onderling. Er liggen kansen om kinderen meer uit te dagen en te stimuleren buiten hun comfortzone te treden. Ook bij de buitenschoolse activiteiten kan er meer doelgericht worden gewerkt en mag de beroepskracht hoge verwachtingen hebben van een kind op de verschillende ontwikkelingsgebieden.

Op een enkele locatie constateerden we dat ook het pedagogisch handelen van onvoldoende kwaliteit was. We zagen op deze locaties bijvoorbeeld dat de dreumesen te lang in de kinderstoel zaten. Daardoor konden ze weinig bewegen, hetgeen hun motorische ontwikkeling belemmert. Ook stelden we vast dat er te weinig spel materiaal aanwezig was voor de kinderen, waardoor zij nauwelijks nieuwe dingen leerden. Op deze locaties hebben we direct herstelafspraken gemaakt en binnen 2 weken opnieuw een onderzoek uitgevoerd om na te gaan of deze punten waren opgepakt. We onderzochten deze locaties een halfjaar later nogmaals, om opnieuw te beoordelen of het opheffen van de tekortkoming van duurzame aard was. We constateerden dat dit inderdaad het geval was. De betreffende locaties kregen in sommige gevallen in de tussentijd ondersteuning van de pedagogisch coach.

3.3.4

Samenwerking (KP4)

De kern van de standaard Samenwerking (KP4) is dat het kindercentrum samenwerkt met relevante partners om de kinderopvang voor haar kinderen vorm te geven. Onderdelen van de omschrijving van de standaard zijn onder andere:

- de samenwerking met de ouders, die kinderen ook thuis kunnen stimuleren in hun ontwikkeling;
- de samenwerking met de basisscholen en de buitenschoolse opvang.

Tabel 3.3d De oordelen bij de standaard **Samenwerking** (KP4) totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; absolute aantallen 'Voldoende' (V) en 'Kan beter' (KB)

	Totaal (N=64)	KDV (N=30)	BSO (N=34)	GOO (N=4)
Voldoende	36	14	22	-
Kan beter	28	16	12	-

In tabel 3.3d staan de oordelen bij de standaard Samenwerking. In totaal beoordeelden we de samenwerking op 36 van de 64 van de locaties als Voldoende. Deze standaard in het kwaliteitsgebied Kinderopvangproces lijkt daarmee het best ontwikkeld. Bij 22 van de 34 locaties voor buitenschoolse opvang beoordeelden we de standaard Samenwerking als Voldoende; dit geldt voor 14 van de 30 kinderdagverblijven.

Hoewel de samenwerking op 16 kinderdagverblijven als Kan Beter is beoordeeld, constateren we dat ook op deze locaties sprake is van samenwerking met de ouders. We zien dat het breng- en haalmoment van de kinderen veelal wordt gebruikt om even contact met elkaar te hebben. Er worden dan bijzonderheden over het kind uitgewisseld. Daarnaast worden ouders veelal op de hoogte gehouden van activiteiten, ontwikkelingen of praktische zaken via nieuwsbrieven of via een WhatsApp-groep. Een deel van de locaties organiseert informatieavonden of oudergesprekken. Een enkel kinderdagverblijf activeert ouders om thuis ook de ontwikkeling van de kinderen te stimuleren. Dit, door bijvoorbeeld een themabrief mee te geven waarop activiteiten staan, maar ook woordjes in het Nederlands en

Papiaments. Over het algemeen zou de kinderopvang ouders meer kunnen betrekken om thuis de ontwikkeling van hun kind te stimuleren.

Context:

Veel kinderen in Caribisch Nederland groeien op in een sociaaleconomisch ongunstige situatie. Een deel van hen woont in een gezin waarin het inkomen van de ouders/ verzorgers onvoldoende is om te voorzien in de kosten voor levensonderhoud. Veel ouders werken fulltime en hebben soms ook meerdere banen om de (stijgende) kosten voor levensonderhoud te kunnen betalen. Ouders hebben hierdoor weinig tijd om hun kinderen te begeleiden en aandacht te geven.

We beoordelen de samenwerking tussen de dagopvang of buitenschoolse opvang en de basisscholen als verbeterpunt. Zo wordt nog weinig gewerkt met een overdrachtsformulier waarop de ontwikkelingen van een kind zijn beschreven. Van een warme overdracht naar basisscholen is niet of nauwelijks sprake. Het is nog niet vanzelfsprekend om goede contacten te onderhouden en het aanbod en de aanpak af te stemmen in het belang van een ononderbroken ontwikkeling van de kinderen. Bij de buitenschoolse opvang betekent dit bijvoorbeeld dat er niet altijd contact is over het huiswerk dat de basisschool meegeeft, en dat op de buitenschoolse opvang wordt gemaakt.

3.4 Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK)

In de volgende subparagrafen beschrijven we de standaarden uit dit kwaliteitsgebied, te weten:

- Veiligheid en gezondheid (VK1)
- Pedagogisch klimaat (VK2)

3.4.1 Veiligheid en gezondheid (VK1)

De standaard Veiligheid en gezondheid bestaat uit het stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling, voeding en veiligheid en gezondheid.

Stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling

Tabel 3.4a De oordelen op de eisen aan **Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK1) - Stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; **absolute** aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal (N=67)		KDV (N=29)		BSO (N=34)		GOO (N=4)	
	V	VN	V	VN	V	VN	V	VN
De exploitant stelt het stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling vast zoals gehanteerd door het openbaar lichaam. Het stappenplan omvat een omschrijving van de stappen voor het omgaan met signalen.	32	35	13	16	19	15	0	4
Aanvullend aan het stappenplan kan de exploitant de volgende elementen vaststellen: a. een afwegingskader; b. een toedeling van verantwoordelijkheden aan de diverse personeelsleden; c. specifieke aandacht voor bijzondere vormen van geweld; d) specifieke aandacht voor het omgaan met vertrouwelijke gegevens.	29	38	13	16	16	18	0	4
Het stappenplan bevat de volgende stappen: a. signalen zo feitelijk mogelijk in kaart brengen; b. advies vragen aan een collega en/of coördinator; c. gesprek met de ouders en, indien mogelijk, het kind; d. wegen van aard en ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling; e. beslissen: hulp organiseren en/of melden bij de coördinator meldingen.	29	38	14	15	15	19	0	4

In tabel 3.4a staan de oordelen op de eisen aan Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK1) – Stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling. Uit de tabel blijkt dat minder dan de helft van de kindercentra (32 van de 67) een stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling heeft. Ook de inhoud van het stappenplan vraagt in veel gevallen verbetering. Meer dan de helft van alle locaties (38 van de 67) heeft hierin nog geen elementen toegevoegd, zoals het afwegingskader, of heeft nog niet alle stappen genomen.

Context:

Het stappenplan van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is in juni 2022 vanuit BES(t) 4 kids op Bonaire gedeeld tijdens een eerste bijeenkomst voor ouders. Een vervolgbijeenkomst gaat nog plaatsvinden. Op St. Eustatius en Saba zijn de meldcode en het stappenplan al eerder geïntroduceerd.

Voeding

Tabel 3.4b De oordelen op de eisen aan **Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK1) – Voeding**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; **absolute** aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal (N=67)		KDV (N=29)		BSO (N=34)		GOO (N=4)	
	V	VN	V	VN	V	VN	V	VN
De exploitant draagt zorg voor (gezonde) voeding.	53	14	28	1	22	12	3	1
De exploitant sluit aan bij de richtlijnen van het openbare lichaam.	-	-	-	-	-	-	-	-

In tabel 3.4b staan de oordelen op de eisen aan Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK1). We constateren dat de meeste locaties voldoen aan de eisen omtrent (gezonde) voeding. In totaal voldoen 53 van de 67 locaties. Daarbij gaat het niet alleen om een gevarieerd weekmenu op papier, maar ook om wat er daadwerkelijk wordt geserveerd. Op de locaties is altijd drinkwater beschikbaar.

Bij de buitenschoolse opvang valt op dat een derde van de locaties niet voldoet aan de eisen omtrent (gezonde) voeding. De hoeveelheid groente en fruit in maaltijden en tussendoortjes is soms beperkt.

Er zijn vanuit de 3 openbare lichamen nog geen richtlijnen opgesteld voor gezonde voeding. Daarom is dit onderdeel niet beoordeeld.

Context:

Kinderen op de 3 eilanden eten op de dagopvang zowel het ontbijt als tussen de middag een warme maaltijd. Bij de buitenschoolse opvang gaat het (alleen) om een warme lunch. De eilandsverordening noemt als eis een gevarieerd en gezond weekmenu. Wat hieronder precies wordt verstaan, is niet helemaal helder omdat nadere uitwerking ontbreekt.

Sommige kinderen nemen zelf eten mee, maar op de meeste locaties wordt óf zelf gekookt óf wordt eten op een andere locatie bereid en ingekocht. Op veel locaties hoorden we dat verse groente en vers fruit duur zijn, waardoor er soms een keuze wordt gemaakt voor het aanbieden van 1 van de 2, of het aanbieden op enkele dagen. Ook wordt groente in blik aangeboden. Daarnaast speelt mee dat kinderen thuis niet altijd gewend zijn aan het eten van groente en fruit. Als kinderen de groente niet opeten en het eten moet vervolgens worden weggegooid, vinden de locaties dit verspilling.

Veiligheid en gezondheid

Tabel 3.4c De oordelen op de eisen aan **Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK1) – Veiligheid en gezondheid**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; **absolute** aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal (N=67)		KDV (N=29)		BSO (N=34)		GOO (N=4)	
	V	VN	V	VN	V	VN	V	VN
De exploitant heeft een beleid dat ertoe leidt dat de veiligheid en gezondheid van de kinderen zoveel mogelijk is gewaarborgd. De exploitant zorgt ervoor dat conform het V&G-beleid wordt gehandeld.	27	40	11	18	16	18	0	4
De exploitant stelt het V&G-beleid schriftelijk vast, evalueert en houdt het veiligheids- en gezondheidsbeleid actueel.	20	47	9	20	11	23	0	4
Het vastgestelde beleid omvat in ieder geval: a. een beschrijving van de wijze waarop het V&G-beleid samen met de beroepskrachten een continu proces is van implementeren, evalueren en actualiseren; b. een beschrijving van de risico's voor de veiligheid en de gezondheid van kinderen (grote en kleine risico's) en grensoverschrijdend gedrag; c. een plan van aanpak om de risico's in te perken; d. een beschrijving hoe kinderen wordt geleerd om te gaan met risico's; e. een beschrijving van de wijze waarop de exploitant ervoor zorgt dat het V&G-beleid en evaluaties ook voor anderen inzichtelijk zijn; f. een beschrijving hoe wordt omgegaan met de inrichting, brandveiligheid, hygiëne en veiligheid.	10	57	7	22	3	31	0	4
In het plan van aanpak staat dat een medewerker alleen werk kan verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene,	48	19	26	3	22	12	0	4
Elk kindercentrum beschikt over een beschrijving sociale veiligheid in het pedagogisch beleidsplan. De exploitant zorgt ervoor dat in het kindercentrum conform het pedagogisch beleidsplan wordt gehandeld.	38	29	15	14	19	15	4	0

In tabel 3.4c staan de oordelen op de eisen aan Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK1) - Veiligheid en gezondheid. Meer dan de helft van de locaties (40 van de 67) heeft het veiligheids- en gezondheidsbeleid nog niet op orde. Op 47 locaties is het beleid niet schriftelijk vastgelegd of niet actueel. We zien vaak wel een aanzet tot een beleidsplan, maar het bespreken en bijstellen daarvan is een verbeterpunt.

Op 57 locaties is het veiligheids- en gezondheidsbeleid incompleet. Het in kaart brengen van grote en kleine risico's en het maken van een plan van aanpak ter verbetering van de situatie is op veel locaties nog een punt van aandacht. De werkwijze die nodig is om aan deze eisen te voldoen, heeft raakvlakken met het

cyclische proces van de kwaliteitszorg (zie het kwaliteitsgebied Sturen, Kwaliteitszorg en Ambitie).

Het vierogenprincipe, dat inhoudt dat er altijd een andere volwassene kan meekijken of meeluisteren, is op 48 locaties op orde, maar op 19 locaties niet. Daar waar het wel op orde is, zijn vaak meerdere personen op de locatie aanwezig en de ruimtes zijn er open en toegankelijk. Daar waar het niet op orde is, gaat het veelal om woonhuizen, waarbij slaapkamers en toiletten geen halve deuren hebben of een raam. Hierdoor ontbreekt zicht van de ene naar de andere ruimte. Dit is risicovol. Op enkele locaties die we bezochten worden camera's ingezet, om vanuit de ene ruimte zicht te houden op wat er in een andere ruimte gebeurt.

Het pedagogisch beleidsplan komt op meerdere plaatsen in het waarderingskader terug, ook bij deze standaard. Hier gaat het om de beschrijving van de sociale veiligheid. Op meer dan de helft van de locaties (38) is dit op orde. Daar waar het niet op orde is, ontbreekt een beschrijving van de sociale veiligheid voor personeel en/of kinderen.

3.4.2 *Pedagogisch klimaat (VK2)*

Bij de standaard Pedagogisch klimaat gaat het erom of de locaties voldoen aan de eisen in de eilandsverordening, die gaan over verantwoorde kinderopvang, onderdeel pedagogisch klimaat.

De standaard Pedagogisch klimaat heeft raakvlakken met de standaard Pedagogisch-educatief handelen (zie paragraaf 3.3.3). Een goed pedagogisch klimaat kenmerkt zich onder andere door vaste regels en structuur en geeft daardoor voorspelbaarheid en rust. Bij de standaard Pedagogisch Klimaat zijn de 4 pedagogische basisdoelen van Riksen-Walraven opgenomen: emotionele veiligheid, persoonlijke competentie, sociale competentie en socialisatie¹⁰. De nadruk in deze standaard ligt op het bieden van een ondersteunend pedagogisch klimaat, dat bijdraagt aan het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties. Bij de standaard Pedagogisch-educatief handelen gaat het vooral om de manier waarop het handelen van de beroepskrachten de kinderen in staat stelt om spelend te leren en zich te ontwikkelen.

¹⁰ Riksen-Walraven, J.M.A. (1998). Veiligheid voorop: basisdoelen voor de opvoeding in de kinderopvang en in het gezin. *Triangel*, 15(1), 15-23.

Tabel 3.4d De oordelen op de eisen **Pedagogisch klimaat (VK2) - Verantwoorde kinderopvang**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; **absolute** aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal (N=67)		KDV (N=29)		BSO (N=34)		GOO (N=4)	
	V	VN	V	VN	V	VN	V	VN
De exploitant draagt er, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden, zorg voor dat: <ul style="list-style-type: none"> • op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan, respect voor de autonomie van kinderen wordt getoond, grenzen worden gesteld en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen; • kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hun spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden en kinderen worden gestimuleerd op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving, met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij. 	63	4	27	2	32	2	4	0
Elk kindercentrum beschikt over een pedagogisch beleidsplan en handelt daarnaar.	32	35	15	14	14	20	3	1

In tabel 3.4d staan de oordelen op de eisen Pedagogisch klimaat (VK2) - Verantwoorde kinderopvang. Op 63 locaties beoordeelden we het pedagogisch klimaat als positief. De beroepskrachten benaderen de kinderen over het algemeen op respectvolle wijze. We zien dat er aandacht is voor de behoeften van een kind en dat de beroepskrachten hun best doen om op het niveau van het kind te communiceren. Dit doen zij bijvoorbeeld door zelf door de knieën te gaan om op gelijke ooghoogte met het kind te praten en naar het kind te luisteren. De beroepskrachten bieden veiligheid en geborgenheid. Ze zorgen voor vaste rituelen en bekende afspraken. De beroepskrachten reageren op signalen van kinderen en gaan op een warme en ondersteunende manier met hen om.

Op 4 locaties beoordeelden we het pedagogisch klimaat als Kan beter. Hier zagen we dat kinderen te weinig worden begeleid, of dat zij te weinig worden ondersteund, waardoor de emotionele veiligheid in het geding was.

Het opstellen van en handelen volgens het pedagogisch beleidsplan is voor 35 locaties nog een verbeterpunt. We zien in de praktijk dat op een deel van de locaties wordt nagedacht over visies, (toetsbare) doelen en ambities. Voor veel ouders is het echter nog een stap te ver om op papier zetten wat er wordt bedoeld, hoe dit gedaan gaat worden en ervoor te zorgen dat het beleid onderdeel wordt van de kwaliteitscyclus. Op Bonaire is de Nederlandse taal soms een drempel om een pedagogisch plan op te stellen, hoewel dit geen vereiste is en ook in Papiaments mag worden opgesteld. Op Saba en St. Eustatius worden de pedagogisch

beleidsplannen in het Engels geschreven. Alle locaties op deze 2 eilanden hebben een actueel pedagogisch beleidsplan.

Context:

Veel locaties geven aan dat zij willen starten of gestart zijn met het opstellen van een pedagogisch beleidsplan. Hoewel veel locaties wel een visie hebben op kwalitatief goede kinderopvang, is het beschrijven en vastleggen hiervan vrij nieuw. Sommige locaties hebben enige externe ondersteuning gehad in het proces om te komen tot een pedagogisch beleidsplan. Deze externe ondersteuning was echter van korte duur en voor veel locaties te beperkt.

3.5 Sturen, Kwaliteitszorg en Ambitie (SKA)

In de volgende subparagrafen beschrijven we de oordelen per standaard uit het kwaliteitsgebied Sturen, Kwaliteitszorg en Ambities (SKA), te weten:

- Visie, ambities en doelen (SKA1)
- Sturing op uitvoering en kwaliteitscultuur (SKA2)
- Evaluatie, verantwoording en dialoog (SKA3)

3.5.1 *Visie, ambities en doelen (SKA1)*

De kern van de standaard Visie, ambities en doelen is de vraag of het kindercentrum een gedragen visie heeft op goede kinderopvang, daarvoor doelen en ambities heeft opgesteld en stuurt op het behalen daarvan. Onderdelen van de omschrijving van de standaard zijn onder andere:

- een gedragen visie, ambities en doelen;
- de aanwezigheid van een pedagogisch beleidsplan dat de vereiste elementen omvat en op basis waarvan wordt gehandeld;
- het beschrijven hoe wordt gezorgd voor het realiseren, borgen en verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang.

Tabel 3.5a De oordelen bij de standaard **Visie, ambities en doelen** (SKA1), totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; absolute aantallen 'Voldoende' (V) en 'Kan beter' (KB)

	Totaal (N=64)	KDV (N=30)	BSO (N=34)	GOO (N=4)
Voldoende	14	2	12	-
Kan beter	50	28	22	-

In tabel 3.5a staan de oordelen bij de standaard Visie, ambities en doelen. De uitkomsten laten zien dat de standaard Visie, ambities en doelen op 50 locaties is beoordeeld als Kan beter. Voor 28 van de 30 kinderdagverblijven en 22 van de 34 locaties voor buitenschoolse opvang is dit een verbeterpunt.

Het document waarin de houder – als onderdeel van het stelsel van kwaliteitszorg – vastlegt wat de visie, ambities en doelen zijn, is het pedagogisch beleidsplan. In paragraaf 3.4.2 constateerden we dat 35 locaties nog niet beschikken over een pedagogisch beleidsplan. Daar waar er wel een beleidsplan is, blijkt dit niet altijd volledig en bovendien niet altijd herkenbaar in de praktijk. We zien soms (uit Nederland) gekopieerde plannen om te voldoen aan de voorwaarde een pedagogisch beleidsplan te hebben. Op de locaties waar al wel een pedagogisch beleidsplan is opgesteld, constateren we dat onderdelen ontbreken. Dan gaat het bijvoorbeeld over informatie omtrent het overdragen van informatie over een kind aan de basisschool, of de manier waarop ontwikkelachterstanden worden voorkomen.

Planmatig werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang gebeurt nog weinig. Het ontbreekt aan een cyclische werkwijze van doelen formuleren, uitvoeren, borgen en evalueren.

Uit de gevoerde gesprekken blijkt dat de leiding van de locaties vooral bezig is met het primaire proces en de dagelijkse gang van zaken. Zij werken vol bevoegenheid om kinderen een goede opvang te bieden. We constateren dat ouders en leiding bereid zijn om te starten met het opzetten van kwaliteitszorg. Tegelijkertijd geven ouders ook aan daar hulp bij nodig te hebben. Dat geldt voor zowel het opstellen van een goed pedagogisch plan als voor het planmatig werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang.

3.5.2 *Sturing op uitvoering en kwaliteitscultuur (SKA2)*

In deze standaard staat de uitvoering centraal. Het kindercentrum dient de doelen voor goede kinderopvang te realiseren, te zorgen voor randvoorwaarden en het tussentijds bijsturen. Onderdelen van de omschrijving van de standaard zijn onder andere:

- het realiseren van de visie, doelen en ambities;
- het zorgen voor een professionele en veilige leer- en verbetercultuur door de leiding;
- het samen werken aan de uitvoering van het stelsel van kwaliteitszorg en waar nodig tussentijds bijsturen;
- deskundigheidsbevordering van het personeel binnen de gestelde doelen.

Tabel 3.5b De oordelen bij de standaard **Sturing op uitvoering en kwaliteitscultuur** (SKA2), totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; absolute aantallen 'Voldoende' (V) en 'Kan beter' (KB)

	Totaal (N=64)	KDV (N=30)	BSO (N=34)	GOO (N=4)
Voldoende	26	10	16	-
Kan beter	38	20	18	-

In tabel 3.5b staan de oordelen bij de standaard Sturing op uitvoering en kwaliteitscultuur (SKA2). Uit de tabel blijkt dat deze standaard op 38 locaties als Kan beter is beoordeeld.

Het bewust sturen op visie, ambities en doelen gebeurt nog weinig. Dat is in het licht van onze bevindingen bij de standaard SKA1 ook niet verwonderlijk. Een focus en strategie van continu verbeteren treffen we slechts sporadisch aan.

Als we inzoomen op de andere aspecten bij deze standaard, zien we veelal dat al wel sprake is van samenwerking en overleg tussen de leiding en de beroepskrachten op de locaties. Het overleg gaat veelal over praktische zaken en op sommige locaties ook over inhoudelijke zaken. Daarnaast zien we dat de beroepskrachten op alle locaties werken aan het verbeteren van hun kennis en vaardigheden; zij volgen opleidingen en scholingen om aan de nieuwe kwaliteitseisen te voldoen. We constateren een grote bereidheid bij de beroepskrachten om de kwaliteit van het eigen handelen te verbeteren. Dat is ook de reden dat deze standaard hoger gewaardeerd is dan standaard SKA1.

Context:

Veel beroepskrachten volgen zoals gezegd een meerjarige opleiding om aan de nieuwe eisen te voldoen. Op Bonaire zijn dit opleidingen die doordeweeks, maar ook 's avonds worden aangeboden. Een aantal beroepskrachten volgt een training voor het werken met een programma voor de voor- en vroegschoolse educatie (vve). Dit zijn trainingen die op 20 zaterdagen, in de eigen tijd, worden aangeboden. St. Eustatius en Saba hebben sinds kort een contract afgesloten dat maakt dat beroepskrachten hun mbo-3 opleiding op St. Maarten kunnen volgen. Daarnaast zijn er (kortere) cursussen die moeten worden gevolgd, zoals de eerste hulp bij ongelukken. Dit vraagt veel inzet en doorzettingsvermogen van de beroepskrachten, die dit met hun fulltime baan en privéleven moeten combineren.

Op de 3 eilanden zijn er verschillende overlegvormen waarbij houders van elkaar leren. Op Bonaire betreft dit onder andere het Lokaal Overleg Kinderopvang Bonaire (LOK-B) met daarin een afvaardiging van alle houders. Op St. Eustatius vindt het Platformoverleg kinderopvang plaats, waarin bijna alle houders zitting hebben.

Verder zien we dat St. Eustatius en Saba nauw samenwerken met kinderopvangorganisaties in Europees Nederland. In dat zogenoemde Twinningprogramma worden kennis en ervaringen gedeeld. Enkele opvangorganisaties op Bonaire hebben sinds kort ook contacten met een Twinningpartner in Europees Nederland.

3.5.3 *Evaluatie, verantwoording en dialoog (SKA3)*

Bij deze standaard onderzoeken we of het kindercentrum systematisch evalueert en analyseert, of de beoogde doelen worden gerealiseerd. Ook gaat het om de vraag of het beleid moet worden bijgesteld, en of interne en externe belanghebbenden worden betrokken in een goed functionerende dialoog. Onderdelen van de omschrijving van de standaard zijn onder andere:

- het – als onderdeel van het stelsel van kwaliteitszorg – monitoren, evalueren, analyseren en beoordelen van de mate waarin de doelen en het beleid worden gerealiseerd;
- het analyseren en beoordelen van uitkomsten van de evaluatie van het kinderopvangproces, de veiligheid en gezondheid en het pedagogisch klimaat.

Tabel 3.5c De oordelen bij de standaard **Evaluatie, verantwoording en dialoog** (SKA3), totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang; absolute aantallen 'Voldoende' (V) en 'Kan beter' (KB)

	Totaal (N=64)	KDV (N=30)	BSO (N=34)	GOO(n=4)
Voldoende	8	1	7	-
Kan beter	56	29	27	-

In tabel 3.5c staan de oordelen bij de standaard Evaluatie, verantwoording en dialoog. De tabel maakt duidelijk dat deze standaard nog veel ontwikkeling vraagt. Er zijn slechts 8 locaties die dit op orde hebben.

De inrichting en uitvoering van de standaarden SKA1 en SKA2 hebben uiteraard effect op deze standaard. We constateerden dat die niet optimaal zijn, en zien dat in deze standaard terug. Er is nog geen sprake van monitoren en evalueren, omdat de plannen en de doelen om te evalueren in de meeste gevallen ontbreken. Vandaar dat bijna geen enkel kindercentrum aan deze standaard voldoet. Een enkele locatie maakt gebruik van een tevredenheidsonderzoek dat onder ouders wordt uitgezet.

We zien wel dat er informatie met anderen wordt gedeeld, bijvoorbeeld met ouders en het primair onderwijs. Maar dat is vooral organisatorisch en niet inhoudelijk. Het organiseren van tegenspraak vindt nog nauwelijks plaats. Er zijn nagenoeg geen oudercommissies en ook ontbreekt het aan een klachtencommissie (op locaties met meer dan 50 kinderen).

4 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk staan de uitkomsten van de bestandsopname van de kwaliteit van de kinderopvang op Bonaire, St. Eustatius en Saba op 68 locaties voor dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang. Het onderzoek is uitgevoerd door de Inspectie van het Onderwijs in de periode juni 2021 tot september 2022. Het aantal kinderopvanglocaties verschilt per eiland: op Bonaire zijn er 58 locaties, op St. Eustatius 8 en op Saba 2. Van de bijna 4000 kinderen (0-12 jaar) op de eilanden maakt 59% gebruik van de kinderopvang, veelal dagelijks. Niet eerder werd de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland door de inspectie in kaart gebracht. In paragraaf 4.1 staan de conclusies en in paragraaf 4.2 volgen de aanbevelingen.

4.1 Conclusies

De kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland dient te worden verbeterd. Dit, om te voldoen aan de eisen uit de eilandsverordeningen en de toekomstige wettelijke eisen in de Wet KO-BES. De locaties staan aan het begin van een proces om de kwaliteit stap voor stap te verbeteren.

We constateren dat er veel in gang wordt gezet om de kwaliteit te verbeteren. Houders starten met het opstellen van onder andere het pedagogisch beleidsplan en het veiligheids- en gezondheidsplan. Zij weten nog niet altijd op welke manier dit het best kunnen aanpakken. Bij beroepskrachten zien we een grote inzet om aan de opleidingseisen te voldoen. Velen van hen volgen op dit moment een mbo-opleiding op niveau 1, 2, 3 of 4. Het zal nog enkele jaren duren voordat ze het noodzakelijke kwalificatieniveau bereiken.

We vinden het positief dat we al eerste verbeteringen zien op locaties waar we vaker kwamen, bijvoorbeeld daar waar het pedagogisch klimaat tekortschoot. Ook merken we dat houders en beroepskrachten bereid zijn om met de geconstateerde verbeterpunten aan de slag te gaan.

Naast deze positieve punten constateren we bij bijna alle onderzochte standaarden dat veel locaties nog niet voldoen aan de gestelde eisen. Er is al veel bereikt, maar ook nog een lange weg te gaan. We zagen op de locaties een variëteit in de tot op heden gerealiseerde kwaliteit. Zo constateerden we vooral grote verschillen – en ook risico's – in de huisvestings situatie van locaties, het opleidingsniveau van de beroepskrachten en de beschikbare spel- en ontwikkelingsmaterialen. Daarnaast zagen we risico's, doordat locaties nog niet voldoen aan essentiële veiligheids- en gezondheidseisen. Dit zijn bijvoorbeeld de aanwezigheid van actuele Verklaringen Omtrent het Gedrag (VOG's), een stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling en het voldoen aan het vierogenprincipe. Deze tekortkomingen moeten direct worden opgepakt om risico's ten aanzien van de veiligheid van kinderen te verkleinen. Daarom maakten we hierover met de houders herstelafspraken met een korte hersteltermijn.

Voor sommige locaties zal het moeilijk worden aan bepaalde eisen te voldoen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de huisvestingseisen. Dit speelt met name als woningen of andere gebouwen worden gehuurd, of als ruimtes bouwtechnisch moeilijk zijn aan te passen. Een enkele locatie kan al werken aan de eigen ambities. Dit kan op termijn

op standaardniveau ook leiden tot de waardering Goed, waarvan in deze bestandsopname op nog geen enkele locatie sprake was.

Hieronder beschrijven we per kwaliteitsgebied de belangrijkste conclusies. Als we kijken naar de standaarden in de kwaliteitsgebieden EAPA en VK, dan vinden we deze voorwaardelijk voor de andere standaarden in de kwaliteitsgebieden KP en SKA.

Kwaliteitsgebied Eisen Administratie, Personeel en Accommodatie (EAPA)

- De meerderheid van de exploitatievergunningen is verstrekt onder voorwaarden. Locaties die een vergunning onder voorwaarden kregen, hebben op onderdelen nog een aantal jaren om aan alle eisen te voldoen.
- De meeste locaties voldoen nog niet aan de aan het personeel gestelde opleidingseisen. Wel constateren we dat veel beroepskrachten een opleiding volgen op een hoger mbo-niveau. Er is een grote bereidheid om dit op te pakken. Tegelijkertijd levert dit wel vervangingsproblematiek op, mede omdat er sprake is van een personeelstekort in de kinderopvang in Caribisch Nederland.
- Op een meerderheid van de locaties is geen volwassene aanwezig, die gekwalificeerd is voor het verlenen van eerste hulp aan kinderen. Dit moet zo snel mogelijk op alle locaties wel het geval zijn.
- Een meerderheid van de locaties heeft nog niet voor alle medewerkers een actuele Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Het is essentieel dat dit snel op orde komt.
- Over de stabiliteit van de opvang voor kinderen zijn we positief. Op een meerderheid van de locaties wordt gewerkt met stamgroepen en vaste gezichten voor de kinderen.
- Het aantal beroepskrachten is overwegend op orde. Bij de kinderdagverblijven is dit een verbeterpunt.
- Op een meerderheid van de locaties voldoet het aantal vierkante meters binnen- en buitenruimte niet. Dit betekent dat kinderen minder dan 3m² ruimte hebben om te spelen en te bewegen.

Kwaliteitsgebied Kinderopvangproces (KP)

- Het aanbod beoordelen we op meer dan de helft van de locaties als Kan beter. Het ontbreekt nog vaak aan een integraal aanbod om de ontwikkeling van kinderen op alle ontwikkelingsgebieden te stimuleren.
- Ook de standaard Zicht op ontwikkeling vraagt verbetering. Er wordt overwegend geen (gestandaardiseerd) observatie-instrument gebruikt om de ontwikkelingen van de kinderen te volgen.
- Over het pedagogisch handelen van de beroepskrachten zijn we op bijna alle locaties positief. Kinderen zijn actief en betrokken en de beroepskrachten stimuleren de zelfstandigheid van de kinderen. Het educatief handelen vraagt echter nog verbetering. Daarmee bedoelen we het gericht en bewust stimuleren van de ontwikkeling. Bijvoorbeeld door de interactie tussen de beroepskrachten en de kinderen en kinderen onderling te verbeteren. Dat geldt ook voor het afstemmen op verschillen tussen kinderen.
- De standaard Samenwerking beoordelen we op meer dan de helft van de locaties als Voldoende. Locaties hebben vooral contacten met ouders. In de samenwerking met de basisscholen zien we mogelijkheden om een doorgaande ontwikkellijn te versterken. Dit geldt zowel voor de overgang van kinderopvang naar basisschool, als voor de afstemming tussen basisschool en buitenschoolse opvang.

Kwaliteitsgebied Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK)

- Het merendeel van de locaties beschikt niet over een stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling. Als deze wel aanwezig is, bevat het bovendien nog niet altijd alle stappen.
- Het vierogenprincipe is niet op alle locaties op orde. Dit moet op korte termijn worden verbeterd.
- Op een meerderheid van de locaties krijgen de kinderen gezonde voeding. Groente en fruit maken niet op alle locaties deel uit van het weekmenu. Eilandelijke regels over gezonde voeding ontbreken.
- Een meerderheid van de locaties beschikt over een (concept) veiligheids- en gezondheidsplan. Wel zien we dat dit vaak nog geen 'levend' document is, dat alle vereiste onderdelen bevat.
- Over het pedagogisch klimaat zijn we positief. De beroepskrachten op de meeste locaties zorgen ervoor, dat er op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan. Ook stellen ze grenzen en bieden ze structuur, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen.

Kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en Ambitie (SKA)

- We constateren dat het merendeel van de locaties niet over een pedagogisch beleidsplan beschikt. Als dit wel aanwezig is, voldoet de inhoud niet altijd aan de gestelde eisen en zijn er nog nauwelijks concrete doelen geformuleerd om de kwaliteit te verbeteren. Ook hier geldt dat het plan niet altijd besproken is met het team.
- Het sturen op de (uitvoering van de) visie, ambities en doelen uit het pedagogisch beleidsplan staat bij de meeste locaties nog aan het begin. Wel zien we dat de deskundigheidsbevordering van de beroepskrachten op bijna alle locaties vorm en inhoud krijgt. Er is een grote bereidheid de eigen kennis en vaardigheden te vergroten om de kwaliteit te verbeteren.
- Van evaluatie, verantwoording en dialoog over de gerealiseerde kwaliteit is nog nauwelijks sprake. Dat zien we ook terug in de oordelen bij de laatste standaard uit het concept waarderingskader. Er zijn nog geen oudercommissies en er is geen (eilandelijke) klachtencommissie.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de conclusies in paragraaf 4.1 doen we in deze paragraaf enkele aanbevelingen voor de partners die betrokken zijn bij het verhogen van de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland. Dit zijn aanbevelingen waarvan we denken dat ze de kwaliteit ten goede komen. Het is aan de betrokkenen om deze punten op te pakken.

1. Aanbevelingen voor de houders kinderopvang, de leiding en de beroepskrachten op de locaties
 - Ga door met dat wat al op orde is en wat op de locaties al in gang is gezet om de kwaliteit van de kinderopvang te verbeteren. Wees daar trots op!
 - Ga aan de slag met de uitkomsten van de onderzoeken van de inspectie en zorg dat de locaties gaan voldoen aan de gestelde eisen.
 - Vraag ondersteuning waar nodig. Zorg ervoor dat de VOG's, het volgen van een scholing voor kinder-EHBO en het vierogenprincipe snel op orde komen,

om risico's ten aanzien van de veiligheid en gezondheid van kinderen te verkleinen.

- Zorg ook bij de allerkleinsten (0-2 jaar) voor afwisseling in het aanbod (slapen, eten en drinken, spelen en ontwikkelen) en daarvoor geschikte ruimtes.
 - Durf te leren van elkaar en wees bereid de eigen goede voorbeelden te delen.
 - Zorg voor de inzet van meer pedagogisch coaches op de werkvloer. De taken van de pedagogisch coaches zouden gericht moeten zijn op het begeleiden van de beroepskrachten bij aspecten die deel uitmaken van het kwaliteitsgebied Kinderopvangproces, waaronder het pedagogisch-educatief handelen. Zet hen vooral in op locaties waar het pedagogisch- en educatief handelen/de pedagogische praktijk verbeterd moet/kan worden.
 - Bespreek met het programma BES(t) 4 kids wat er voor de gezamenlijke doelen, ambities en prioriteiten stap voor stap zou moeten gebeuren om samen te komen tot kwalitatief verantwoorde kinderopvang in Caribisch Nederland en leg dit ook vast. Onderzoek daarnaast welke ondersteuning daarbij nodig is.
2. Aanbevelingen voor BES(t) 4 kids
- Blijf alle betrokken partijen ondersteunen en aanspreken op hun rol in het geheel. Alleen met een gezamenlijke aanpak lukt het de beoogde kwaliteit van de kinderopvang te bereiken.
 - Sluit aan bij wat locaties nodig hebben. De kwaliteitsontwikkeling op de ene locatie gaat sneller dan op de andere locatie.
 - Organiseer het leren van en met elkaar.
 - Bespreek samen met de houders wat er stap voor stap dient te gebeuren om gezamenlijk te komen tot kwalitatief verantwoorde kinderopvang in Caribisch Nederland en leg dit ook vast. Bespreek ook welke ondersteuning daarbij wordt geboden.
3. Aanbevelingen voor de openbare lichamen van de 3 eilanden (indien voor het betreffende eiland van toepassing).
- Continueer het programma BES(t) 4 kids totdat een groot deel van de locaties voldoet aan de wettelijke eisen.
 - Zorg ervoor dat de kwaliteitscommissie bij nieuwe locaties streng is aan de poort, zodat nieuwe locaties aan de basiseisen (de standaarden in de kwaliteitsgebieden EAPA en VK) voldoen.
 - Ondersteun de houders bij het snel op orde brengen van de VOG's en het vierogenprincipe. Zorg ervoor dat er meerdere scholingen voor kinder-EHBO en het stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling worden aangeboden. Dit moet snel op orde komen om risico's ten aanzien van de veiligheid en gezondheid van kinderen te verkleinen.
 - Ondersteun de locaties bij het kiezen van een passend integraal aanbod (waaronder een programma voor voorschoolse educatie) en bij passend observatie-instrument.
 - Zorg voor de inzet van meer pedagogisch coaches op de werkvloer. De taken van de pedagogisch coaches zouden gericht moeten zijn op het begeleiden van de beroepskrachten bij aspecten die deel uitmaken van het kwaliteitsgebied Kinderopvangproces, waaronder het pedagogisch-educatief handelen. Zet hen vooral in op locaties waar het pedagogisch- en educatief handelen/de pedagogische praktijk verbeterd moet/kan worden.
 - Continueer de ondersteuning en begeleiding van de houders ten aanzien van onder andere het pedagogisch beleidsplan, het veiligheids- en

gezondheidsplan en het stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling. Ondersteun de houders in het prioriteren van de verbeterpunten.

- Ontwikkel een gezamenlijk overdrachtsformulier richting het basisonderwijs.
 - Organiseer het leren van en met elkaar. Benut goede voorbeelden en laat houders, leidinggevenden en beroepskrachten hiermee kennismaken.
 - Verzorg een continu scholingsaanbod door het jaar heen, onder meer gericht op het werken met een integraal aanbod, een observatie-instrument en eerste hulp bij ongelukken. Verzorg voor de houders en leiding van de kinderopvang ook scholingen gericht op de beginselen van kwaliteitszorg.
 - Bouw het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden van het personeel in de kinderopvang verder uit. Bied perspectief.
 - Geef duidelijkheid aan locaties over de *grace periods*, in ieder geval ten aanzien van de huisvesting. Woonhuizen, huurhuizen en kerken kunnen niet voldoen aan (een deel van) de gestelde eisen. Zorg voor huisvestingsbeleid voor de kinderopvang en maak nieuwbouw mogelijk.
 - Zet in op inzicht in de wachtlijsten en het wegwerken daarvan, vooral voor de opvang van baby's.
 - Richt een (eilandelijke) klachtencommissie in.
4. Aanbevelingen voor de opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs
- Neem een module kwaliteitszorg op in het aanbod op mbo-niveau 2, 3 en 4.
 - Voor Bonaire: organiseer een bijspijker cursus Nederlands voor die studenten die nog niet het vereiste niveau Nederlands hebben. Verzorg deze cursus parallel aan de mbo-opleiding, zodat studenten niet een jaar hoeven te wachten voor ze aan de mbo-opleiding beginnen.
5. Aanbevelingen voor de betrokken departementen SZW, OCW, BZK en VWS
- Continueer het programma BES(t) 4 kids totdat een groot deel van de locaties voldoet aan de wettelijke eisen.
 - Zorg ervoor dat de kosten van de kinderopvang op een reële manier worden vergoed. Het verhogen van het bedrag dat de houders krijgen voor babyopvang, zal deze vorm van opvang aantrekkelijker maken.
 - Ga na of de uitkomsten van de bestandsopname reden geven voor het bijstellen van de wet- en regelgeving: het concept-wetsvoorstel KO-BES, de bijbehorende concept Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) en de eilandsverordeningen.
6. Aanbevelingen voor de Inspectie van het Onderwijs

Wij hebben ook voor onszelf aanbevelingen geformuleerd en daar de volgende acties aan gekoppeld:

- We blijven strakke hersteltermijnen hanteren op het gebied van veiligheid en gezondheid. Aan deze eisen moet snel voldaan worden om risico's ten aanzien van de veiligheid en gezondheid van kinderen te verkleinen. In de hersteltermijnen houden we rekening met de *grace periods*.
- We maken van dit rapport een toegankelijke samenvatting voor de houders en de beroepskrachten. We lichten de uitkomsten ook mondeling toe.
- We gaan onze eigen ervaringen met het toezicht op kinderopvang in Caribisch Nederland evalueren en op grond daarvan bijstellen. Daarbij kijken we onder meer naar eventuele aanpassingen in het concept-waarderingskader, onze werkwijzen en instrumenten alsmede de aankondigingsbrieven, rapporten en het (ver)taalbeleid.
- We evalueren de komende maanden samen met BES(t) 4 kids de uitkomsten van de bestandsopname en we gaan in gesprek over hun ervaringen met het toezicht.

- We vragen ook de houders en locaties naar hun ervaringen met het toezicht en met het onderzoek op hun locatie. We vragen onder andere naar de mogelijkheden om ons toezicht verder te verbeteren.
- We blijven investeren in samenwerking en scholing van de lokale inspecties op de eilanden. Daarbij hoort ook het formaliseren van de samenwerkingsafspraken over de taakverdeling in het toezicht op het moment dat de Wet KO-BES in werking treedt.

5 Vooruitblik

Nu de bestandsopname is afgerond, houden we jaarlijks toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland. De Inspectie van het Onderwijs en de lokale inspectie houden vanaf heden – totdat de Wet KO-BES in werking treedt – toezicht aan de hand van het concept-waarderingskader, dat we in de bestandsopname gebruikten.

Elke locatie krijgt jaarlijks ten minste 2 onderzoeken: 1 naar de kwaliteit van de 5 standaarden in de kwaliteitsgebieden EAPA en VK en 1 naar de kwaliteit van de 7 standaarden in de kwaliteitsgebieden KP en SKA. De bezoeken kunnen vanaf nu ook onaangekondigd plaatsvinden. Beide onderzoeken samen leveren per locatie een compleet beeld van de kwaliteit van de kinderopvang. Op locaties waar we tijdens de bestandsopname herstelafspraken maakten, onderzoeken we vaker of de geconstateerde verbeterpunten binnen de afgesproken termijnen zijn opgepakt.

Zodra de Wet KO-BES in werking treedt, werkt de inspectie met een onderzoekskader, inclusief een bijgesteld waarderingskader. De artikelen uit de Wet KO-BES, de bijbehorende Algemene Maatregel van Bestuur en de eilandsverordeningen worden verwerkt in deze kaders.

Als de Wet KO-BES in werking treedt, worden ook de locatierapporten openbaar. Daarnaast zullen we in 2024 rapporteren over de ontwikkelingen in de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland. We hebben er alle vertrouwen in dat we – door ons toezicht en in goede samenwerking met de houders kinderopvang, de beroepskrachten op de locaties, BES(t) 4 kids, de openbare lichamen van Bonaire, St. Eustatius en Saba, de netwerkpartners en de betrokken departementen – kunnen bijdragen aan het verhogen van de ontwikkelkansen voor kinderen in Caribisch Nederland!

Bijlage 1 Totaaloverzicht uitkomsten

In deze bijlage staan de uitkomsten van alle 12 onderzochte standaarden in de 4 kwaliteitsgebieden.

- Tabel 1a bevat de oordelen op de eisen per standaard onder het kwaliteitsgebied Eisen, Administratie, Personeel en Accommodatie (EAPA).
- Tabel 1b bevat de oordelen op de eisen per de standaard onder het kwaliteitsgebied Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK).
- Tabel 1c bevat de oordelen op de standaarden onder het kwaliteitsgebied Kinderopvangproces (KP).
- Tabel 1d bevat de oordelen op de standaarden onder het kwaliteitsgebied Sturen, Kwaliteitszorg en Ambitie (SKA)

Tabel bijlage 1a De oordelen op de eisen bij de standaarden onder het kwaliteitsgebied **Eisen, Administratie, Personeel en Accommodatie (EAPA)**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang en per eiland; absolute aantallen 'Volddoet' (V) en 'Volddoet niet' (VN).

	Totaal KDV, BSO, GOO		Alle KDV en BSO				Bonaire				St. Eustatius en Saba					
	N=67 /63		KDV N=29		BSO N=34		KDV N=23		BSO N=30		GOO N=4		KDV N=6		BSO N=4	
	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn
Eisen, Administratie, Personeel en Accommodatie																
EAPA1. Registratie en administratie																
Exploatievergunning																
De exploitant heeft een exploitatievergunning, die is afgegeven door het bestuurscollege.	66	1	28	1	34	0	22	1	30	0	4	0	6	0	4	0
De exploitant voldoet aan de voorwaarden die het openbaar lichaam stelt aan de exploitatievergunning.	21	46	12	17	8	26	6	17	6	24	1	3	6	0	2	2
De exploitatievergunning staat op naam van een natuurlijke persoon of van een rechtspersoon, is niet overdraagbaar en wordt slechts verleend voor de in de exploitatievergunning vermelde lokaliteit.	66	1	29	0	33	1	23	0	29	1	4	0	6	0	4	0
De exploitant geeft wijzigingen in de op naamstelling van de exploitatievergunning door aan het openbaar lichaam.	60	7	25	4	31	3	21	2	29	1	4	0	4	2	2	2
De exploitatievergunning is aangebracht op een voor ieder zichtbare plaats in het kindercentrum/ de gastouderopvang.	37	30	9	20	25	9	3	20	21	9	3	1	6	0	4	0
De exploitant geeft wijzigingen in de exploitatievergunning en de redenen door aan het openbaar lichaam.	59	8	24	5	32	2	18	5	28	2	3	1	6	0	4	0
De exploitant heeft tijdelijke ontheffing van bestuurscollege ten aanzien van bepaalde verplichtingen die voortvloeien uit de eilandsverordening, met uitzondering van de verplichtingen uit art.22/art.21.	41	26	13	16	25	9	8	15	22	8	3	1	5	1	3	1
De exploitant dient administratie van lid 1, 2 en 4 minimaal 5 jaar te bewaren en desgevraagd aan de toezichthouder te beschikking te stellen.	61	6	27	2	31	3	23	0	28	2	3	1	4	2	3	1
Kinderopvang geschiedt op basis van een schriftelijke overeenkomst tussen de exploitant en de ouder. Voor Bonaire geldt: De exploitant van een	60	7	25	4	32	2	19	4	28	2	3	1	6	0	4	0

	Totaal KDV, BSO, GOO		Alle KDV en BSO				Bonaire					St. Eustatius en Saba				
	N=67 /63		KDV N=29		BSO N=34		KDV N=23		BSO N=30		GOO N=4		KDV N=6		BSO N=4	
	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn
gastouderopvang draagt er zorg voor dat de uitvoering van het beleid, bedoeld in het eerste lid, schriftelijk is vastgelegd.																
EAPA2. Personeel en groepen																
Verantwoorde kinderopvang																
Verantwoorde kinderopvang, art. 10, lid 2 en 3	18	49	11	18	4	30	7	16	3	27	3	1	4	2	1	3
Personeel																
De beroepskrachten en gastouders beschikken minimaal over een pedagogische opleiding op mbo-2/CVQ-2 niveau of volgen een opleiding/scholing hiervoor. Indien de opleiding nog wordt gevolgd, legt de exploitant schriftelijk vast wanneer door de beroepskracht met de opleiding wordt gestart. Voor Bonaire geldt: Beroepskrachten en gastouders beschikken minimaal over een pedagogische opleiding op mbo-3 niveau of volgen een opleiding/scholing hiervoor. Indien de opleiding nog wordt gevolgd, legt de exploitant schriftelijk vast wanneer door de beroepskracht met de opleiding wordt gestart.	16	51	9	20	5	29	5	18	3	27	2	2	4	2	2	2
Gedurende de kinderopvang is er te allen tijde ten minste 1 volwassene aanwezig, gekwalificeerd voor het verlenen van eerste hulp aan kinderen.	24	43	11	18	11	23	6	17	7	23	2	2	5	1	4	0
Ten behoeve van het bijhouden van kennis en vaardigheden dient jaarlijks kinder-EHBO-training te worden gevolgd.	23	44	10	19	11	23	5	18	7	23	2	2	5	1	4	0
De exploitant voldoet aan de nadere regels die bij eilandelijk besluit aan de kwalificaties worden gesteld.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
De exploitant voldoet aan de nadere regels die bij eilandsbesluit kunnen worden gesteld aan de pedagogische opleiding van de beroepskracht.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Er is minimaal een beroepskracht werkzaam die beschikt over een opleiding op mbo-3 niveau/CVQ-3 niveau, gericht op signalering leer- en ontwikkelingsachterstanden(niet voor GOO).Voor Bonaire geldt: binnen het kindercentrum is minimaal een beroepskracht werkzaam die beschikt over een opleiding op mbo-4 niveau, die specifiek is gericht op de signalering van leer- en ontwikkelingsachterstanden.	20	43	12	17	8	26	8	15	7	23	-	-	4	2	1	3
De beroepskrachten die beschikken over een opleiding op mbo-3/CVQ-3 niveau zijn minimaal 3 dagen per week werkzaam (niet voor GOO). Voor Bonaire geldt: de beroepskrachten die beschikken over een opleiding op mbo-4 niveau zijn minimaal 3 dagen per week werkzaam.	19	44	11	18	8	26	8	15	7	23	-	-	3	3	1	3
Verklaring Omtrent het Gedrag																
Iedereen die werkzaam is op de kinderopvanglocatie (kindercentrum of gastouder) is in het bezit van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).	17	50	7	22	9	25	3	20	7	23	1	3	4	2	2	2
De VOG was niet ouder dan 3 maanden toen het bij het bevoegd gezag werd ingediend en deze dient tweejaarlijks te worden geactualiseerd.	33	34	9	20	22	12	5	18	20	10	2	2	4	2	2	2

	Totaal KDV, BSO, GOO		Alle KDV en BSO				Bonaire						St. Eustatius en Saba			
	N=67 /63		KDV N=29		BSO N=34		KDV N=23		BSO N=30		GOO N=4		KDV N=6		BSO N=4	
	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn
De exploitant van het kindercentrum bewaart de VOG bij zijn administratie.	38	29	11	18	26	8	5	18	22	8	1	3	6	0	4	0
Stabiliteit van de opvang voor kinderen																
De opvang vindt plaats in stamgroepen. Een kind wordt opgevangen in 1 stamgroep. De maximale grootte van de stamgroep is afgestemd op de leeftijd van kinderen in stamgroep, waarbij naarmate de kinderen in de stamgroep ouder zijn, de stamgroep uit meer kinderen mag bestaan.	53	10	21	8	32	2	15	8	28	2	-	-	6	0	4	0
Er wordt per stamgroep zoveel mogelijk gewerkt met vaste beroepskrachten.	60	3	28	1	32	2	22	1	30	0	-	-	6	0	2	2
De maximale grootte van de stamgroep voldoet aan de eisen uit de eilandsverordening, zoals vastgelegd in tabel 1.	45	18	17	12	28	6	13	10	25	5	-	-	4	2	1	3
De exploitant van een kindercentrum deelt ouders en het kind mee tot welke stamgroep het kind behoort en welke beroepskracht danwel beroepskrachten op welke dag aan de desbetreffende stamgroep zijn toegewezen.	61	2	28	1	33	1	22	1	29	1	-	-	6	0	4	0
Er is geen kind dat langer dan 11 aaneengesloten uren in een kindercentrum verblijft.* (alleen KDV en GOO)	33	0	29	0	-	-	23	0	-	-	4	0	6	0	-	-
Elke stamgroep beschikt over een afzonderlijke vaste stamgroepruimte.	54	9	24	5	30	4	18	5	26	4	-	-	6	0	4	0
Een kind maakt gedurende de week gebruik van ten hoogste 2 verschillende stamgroepruimtes.	62	1	28	1	34	0	22	1	30	0	-	-	6	0	4	0
Aantal beroepskrachten																
Het minimaal aantal in te zetten beroepskrachten op een stamgroep wordt afgestemd op het aantal aanwezige kinderen in de stamgroep, waarbij naarmate de kinderen ouder zijn, minder beroepskrachten hoeven te worden ingezet.	45	18	20	9	25	9	16	7	22	8	-	-	4	2	3	1
De verhouding tussen het minimaal aantal in te zetten beroepskrachten en het aantal aanwezige kinderen in een stamgroep wordt bepaald op grond van tabel 1 in de bijlage bij de eilandsverordening.	44	19	19	10	25	9	15	8	22	8	-	-	4	2	3	1
Indien per dag ten minste 10 aaneengesloten uren dagopvang wordt aangeboden, kunnen voor ten hoogste 3 uren per dag minder beroepskrachten worden ingezet. Hierbij geldt, dat gedurende de uren dat minder beroepskrachten worden ingezet, ten minste de helft van het aantal beroepskrachten zoals vereist op grond van het tweede lid wordt ingezet.	29	0	29	0	-	-	23	0	-	-	-	-	6	0	-	-
Indien sprake is van een combinatiegroep dagopvang en buitenschoolse opvang wordt de verhouding tussen het minimaal aantal in te zetten beroepskrachten en het aantal aanwezige kinderen in de gecombineerde groep bepaald op basis van de beroepskracht-kind ratio voor de dagopvang.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

	Totaal KDV, BSO, GOO		Alle KDV en BSO				Bonaire						St. Eustatius en Saba			
	N=67 /63		KDV N=29		BSO N=34		KDV N=23		BSO N=30		GOO N=4		KDV N=6		BSO N=4	
	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn
Indien sprake is van gastouderopvang betreft het gelijktijdige opvang van ten hoogste 6 kinderen, waaronder begrepen de bloedverwant of aanverwant in de neergaande lijn van de gastouder of zijn partners en waarbij maximaal 3 kinderen van 0 tot 1,5 jaar aanwezig zijn (alleen GOO).	4	0	-	-	-	-	-	-	-	-	4	0	-	-	-	-
Bij de inzet van beroepskrachten in opleiding en stagiairs wordt rekening gehouden met de opleidingsfase waarin zij zich op dat moment bevinden.	50	13	25	4	25	9	20	3	22	8	-	-	5	1	3	1
De exploitant voldoet aan voorwaarden die gesteld worden bij eilandsbesluit met betrekking tot de inzet van beroepskrachten in opleiding en stagiairs, waarbij kan worden bepaald dat en onder welke voorwaarden beroepskrachten in opleiding en stagiairs kunnen worden meegeteld bij de berekening van het minimaal in te zetten beroepskrachten op grond van dit artikel.	52	11	24	5	28	6	19	4	24	6	-	-	5	1	4	0
EAPA3. Accommodatie																
Verantwoorde kinderopvang																
Verantwoorde kinderopvang, art. 10, lid 2 en 3	16	51	9	20	5	29	6	17	4	26	2	2	3	3	1	3
Eisen aan ruimtes																
De binnen- en buitenruimtes zijn veilig, toegankelijk en passend ingericht in overeenstemming met met het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen.	32	35	13	16	16	18	8	15	12	18	3	1	5	1	4	0
Een kindercentrum beschikt over ten minste 3 vierkante meter (m ²) binnenspeelruimte per in het kindercentrum aanwezig kind.	31	36	14	15	13	21	11	12	12	18	4	0	3	3	1	3
Een kindercentrum beschikt over ten minste 3 vierkante meter (m ²) gedeeltelijk overdekte of schaduwrijke buitenspeelruimte per in het kindercentrum aanwezig kind. De buitenspeelruimte is bij voorkeur aangrenzend aan het kindercentrum. In het geval een buitenspeelruimte niet aangrenzend is, is deze gelegen in de directe nabijheid van het kindercentrum en voor kinderen toegankelijk en veilig bereikbaar. Een gastouderopvang beschikt over voldoende buitenspeelmogelijkheden, afgestemd op het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen.	34	33	18	11	12	22	14	9	10	20	4	0	4	2	2	2
Een kindercentrum beschikt voor kinderen tot de leeftijd van 1.5 jaar over een op het aantal aanwezige kinderen afgestemde afzonderlijke slaapruiimte. Een gastouder beschikt over voldoende speel- en slaapruiimte voor kinderen, waaronder begrepen een voor kinderen tot de leeftijd van 1.5 jaar op het aantal kinderen afgestemde afzonderlijke slaapruiimte.	17	10	14	9	-	-	8	9	-	-	3	1	6	0	-	-
Alle ruimtes in een kindercentrum dienen voor een gezond binnenmilieu voorzien te zijn van goede ventilatie.	62	5	26	3	33	1	20	3	29	1	3	1	6	0	4	0

Tabel bijlage 1b De oordelen op de eisen bij de standaarden onder het kwaliteitsgebied **Veiligheid en Kinderopvangklimaat (VK)**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang en per eiland; absolute aantallen 'Voldoet' (V) en 'Voldoet niet' (VN)

	Totaal KDV, BSO, GOO		Alle KDV en BSO				Bonaire					St. Eustatius en Saba				
	N=67 /63		KDV N=29		BSO N=34		KDV N=23		BSO N=30		GOO N=4		KDV N=6		BSO N=4	
	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn
Veiligheid en Kinderopvangklimaat																
VK1. Veiligheid en gezondheid																
Verantwoorde kinderopvang																
Verantwoorde kinderopvang, art. 10, lid 2 en 3	14	53	9	20	4	30	5	18	2	28	1	3	4	2	2	2
Een exploitant van een kindercentrum of gastouderopvang biedt verantwoorde kinderopvang. Hieronder wordt verstaan het in een veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid aan kinderen, het bevorderen van de persoonlijke en sociale competentie van kinderen en de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen.	57	10	24	5	29	5	18	5	25	5	1	3	6	0	4	0
Stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling																
De exploitant van een kindercentrum stelt voor het personeel het stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling vast zoals gehanteerd door het openbaar lichaam. Dit stappenplan omvat een omschrijving van de stappen voor het omgaan door het personeel met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.	32	35	13	16	19	15	8	15	15	15	0	4	5	1	4	0
Aanvullend aan het stappenplan kan de exploitant van een kindercentrum de volgende elementen vaststellen:	29	38	13	16	16	18	8	15	12	18	0	4	5	1	4	0
a. een afwegingskader op basis waarvan het personeel het risico op, en de aard en de ernst van, het huiselijk geweld of de kindermishandeling weegt en dat het personeel in staat stelt te beoordelen of sprake is van dusdanig ernstig huiselijk geweld of ernstige kindermishandeling, dan wel van een vermoeden daarvan, dat een melding is aangewezen;																
b. een toebedeling van verantwoordelijkheden aan de diverse personeelsleden bij de stappen, bedoeld het eerste lid, inclusief vermelding van de functie van degene die eindverantwoordelijk is voor de beslissing over het al dan niet doen van een melding;																
c. specifieke aandacht, indien van toepassing, voor bijzondere vormen van geweld, die speciale kennis en vaardigheden van personeel vereisen, en;																
d. specifieke aandacht voor de wijze waarop het personeel omgaat met gegevens waarvan zij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden.																
Het stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling bevat de volgende stappen:	29	38	14	15	15	19	8	15	12	18	0	4	6	0	3	1
a. signalen en zorgen zo feitelijk mogelijk in kaart brengen;																
b. advies vragen aan een collega en/of aan de coördinator meldingen;																
c. gesprek met de ouders en, indien mogelijk, het kind;																
d. wegen van aard en ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling;																
e. beslissen: hulp organiseren en/of melden bij de coördinator meldingen.																
Bij eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen kunnen nadere regels gesteld worden met betrekking tot de toepassing van het stappenplan huiselijk geweld en kindermishandeling. De exploitant voldoet hieraan.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voeding																

	Totaal KDV, BSO, GOO		Alle KDV en BSO				Bonaire				St. Eustatius en Saba					
	N=67 /63		KDV N=29		BSO N=34		KDV N=23		BSO N=30		GOO N=4		KDV N=6		BSO N=4	
	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn
De exploitant draagt zorg voor (gezonde) voeding.	53	14	28	1	22	12	22	1	19	11	3	1	6	0	3	1
De exploitant draagt zorg, dat bij de verstrekking van voeding wordt aangesloten bij de richtlijnen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en het Voedingscentrum of vergelijkbare richtlijnen. Voor Bonaire geldt: de exploitant draagt zorg voor gezonde voeding en sluit bij de verstrekking daarvan aan bij de richtlijnen van het openbaar lichaam, zoals uitgewerkt krachtens het tweede lid 2. Bij eilandbesluit, houdende algemene maatregelen worden nadere regels gesteld ten aanzien van voeding.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
De exploitant voldoet aan de nadere regels ten aanzien van voeding die zijn gesteld bij eilandsbesluit.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Veiligheid en gezondheid																
De exploitant heeft voor elk kindercentrum of gastouderopvang een beleid dat ertoe leidt, dat de veiligheid en gezondheid van de op te vangen kinderen zoveel mogelijk is gewaarborgd. De exploitant draagt er zorg voor, dat in de kinderopvang conform het veiligheids- en gezondheidsbeleid wordt gehandeld.	27	40	11	18	16	18	5	18	12	18	0	4	6	0	4	0
De exploitant of voorgenomen exploitant van een kindercentrum stelt het veiligheids- en gezondheidsbeleid schriftelijk vast en verstrekt dit bij het indienen van de aanvraag, bedoeld in artikel 4, aan het bestuurscollege. De exploitant evalueert, en indien nodig actualiseert, het veiligheids- en gezondheidsbeleid binnen 3 maanden na opening van het kindercentrum. Daarna houdt de exploitant het veiligheids- en gezondheidsbeleid actueel. De exploitant van een gastouderopvang draagt er zorg voor, dat de uitvoering van het veiligheids- en gezondheidsbeleid zoals bedoeld in artikel 22 eerste lid schriftelijk is vastgelegd.	20	47	9	20	11	23	3	20	7	23	0	4	6	0	4	0
Het schriftelijke vastgestelde veiligheids- en gezondheidsbeleid omvat in ieder geval:	10	57	7	22	3	31	2	21	1	29	0	4	5	1	2	2
a. een beschrijving van de wijze waarop de exploitant er zorg voor draagt dat het veiligheids- en gezondheidsbeleid samen met de beroepskrachten een continu proces is van het vormen van beleid, implementeren, evalueren en actualiseren; b. een beschrijving van de risico's, die de opvang van kinderen van het desbetreffende kindercentrum met zich meebrengt, waarbij in ieder geval wordt ingegaan op: <ul style="list-style-type: none"> • de voornaamste risico's met grote gevolgen voor de veiligheid van kinderen; • de voornaamste risico's met grote gevolgen voor de gezondheid van kinderen, en; • het risico op grensoverschrijdend gedrag door beroepskrachten, beroepskrachten in opleiding, stagiairs, vrijwilligers, overige aanwezige volwassenen en kinderen. c. een plan van aanpak, waarin in concrete termen is aangegeven welke maatregelen binnen welke termijn zijn respectievelijk worden genomen, teneinde de onder b genoemde risico's in te perken en de handelwijze indien deze risico's zich verwezenlijken; d. een beschrijving in algemene zin van de wijze waarop kinderen wordt geleerd om te gaan met risico's waarvan de gevolgen voor de veiligheid en gezondheid van kinderen beperkt zijn en welke derhalve geen risico's vormen als bedoeld onder b;																

	Totaal KDV, BSO, GOO		Alle KDV en BSO				Bonaire					St. Eustatius en Saba				
	N=67 /63		KDV N=29		BSO N=34		KDV N=23		BSO N=30		GOO N=4		KDV N=6		BSO N=4	
	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn	v	vn
e. een beschrijving van de wijze waarop de exploitant ervoor zorgt, dat het actuele veiligheids- en gezondheidsbeleid en de evaluaties daarvan inzichtelijk zijn voor de beroepskrachten, beroepskrachten in opleiding, stagiairs, vrijwilligers en ouders, en: f. een beschrijving van de wijze waarop wordt omgegaan met de inrichting, brandveiligheid, hygiënische toestand en veiligheid van het kindercentrum voor zover deze voorschriften noodzakelijk zijn voor de kinderopvang.																
In het kader van de in het plan van aanpak, bedoeld in het derde lid, onder c, te beschrijven maatregelen die gericht zijn op het inperken van het risico op grensoverschrijdend gedrag, bedoeld in het derde lid, onderdeel b, onder 3°, beschrijft de exploitant in ieder geval de wijze waarop hij de kinderopvang zodanig organiseert dat een beroepskracht, beroepskracht in opleiding of stagiair de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene.	48	19	26	3	22	12	20	3	19	11	0	4	6	0	3	1
De exploitant voldoet aan de nadere eisen gesteld bij eilandsbesluit, conform het Bouwbesluit BES ten aanzien van de onderwerpen die genoemd zijn in lid 3 sub f.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Elk kindercentrum beschikt over een beschrijving sociale veiligheid in het pedagogisch beleidsplan. De exploitant draagt er zorg voor, dat er in het kindercentrum conform het pedagogisch beleidsplan wordt gehandeld.	38	29	15	14	19	15	9	14	15	15	4	0	6	0	4	0
VK2. Pedagogisch klimaat																
Verantwoorde kinderopvang																
Verantwoorde kinderopvang, art. 10, lid 2	31	46	13	16	14	20	9	14	12	18	4	0	4	2	2	2
Een exploitant van een kindercentrum biedt verantwoorde kinderopvang waaronder wordt verstaan: het in een veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid aan kinderen, het bevorderen van de persoonlijke en sociale competentie van kinderen en de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen.	60	7	25	4	31	3	19	4	27	3	4	0	6	0	4	0
In het kader van het bieden van verantwoorde kinderopvang, draagt de exploitant er in ieder geval zorg voor dat, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden:	63	4	27	2	32	2	21	2	28	2	4	0	6	0	4	0
<ul style="list-style-type: none"> op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan, respect voor de autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen; kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden; en kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij. 																
Elk kindercentrum beschikt over een pedagogisch beleidsplan. De exploitant draagt er zorg voor dat er in het kindercentrum conform het pedagogisch beleidsplan wordt gehandeld.	32	35	15	14	14	20	9	14	10	20	3	1	6	0	4	0

Tabel bijlage 1c De oordelen op de eisen bij de standaarden onder het kwaliteitsgebied **Kinderopvangproces (KP)**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang en per eiland; absolute aantallen 'Voldoende' (V) en 'Kan beter' (KB)

	Alle locaties		Totalen KDV en BSO				Bonaire						St. Eustatius & Saba			
	N=64/68*		KDV n = 30		BSO n = 34		KDV n = 24		BSO n = 30		GOO n = 4		KDV n = 6		BSO n = 4	
	v	kb	v	kb	v	kb	v	kb	v	kb	v	kb	v	kb	v	kb
KP1. Aanbod (kinderopvangproces)	30	38	9	21	18	16	6	18	15	15	3	1	3	3	3	1
KP2. Zicht op ontwikkeling (kinderopvangproces)	11	53	4	26	7	27	2	22	7	23	-	-	2	4	0	4
KP3 Pedagogisch-educatief handelen (kinderopvangproces)	25	43	6	24	16	18	4	20	15	15	3	1	2	4	3	1
KP4. Samenwerking (kinderopvangproces)	36	28	14	16	22	12	10	14	19	11	-	-	4	2	3	1

* N=68 als ook de gastouderopvang wordt meegeteld. Dat is alleen bij aanbod en pedagogisch-educatief handelen het geval. Anders N=64.

Tabel bijlage 1d De oordelen op de eisen bij de standaarden onder het kwaliteitsgebied **Sturen, Kwaliteitszorg en Ambitie (SKA)**, totalen en uitgesplitst naar type kinderopvang en per eiland; absolute aantallen 'Voldoende' (V) en 'Kan beter' (KB)

	Alle locaties		Totalen KDV en BSO				Bonaire						St. Eustatius & Saba			
	N=64		KDV n = 30		BSO n = 34		KDV n = 24		BSO n = 30		GOO n = 4		KDV n = 6		BSO n = 4	
	v	kb	v	kb	v	kb	v	kb	v	kb	v	kb	v	kb	v	kb
SKA1. Visie, ambities en doelen	14	50	2	28	12	22	1	23	12	18	-	-	1	5	0	4
SKA2. Sturing op uitvoering en kwaliteitscultuur	26	38	10	20	16	18	7	17	13	17	-	-	3	3	3	1
SKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog	8	56	1	29	7	27	0	24	7	23	-	-	1	5	0	4

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de
Inspectie van het Onderwijs: www.onderwijsinspectie.nl.

© Inspectie van het Onderwijs | november 2022